

SON HIZLA GÜNEŞİN
KALBİNE GİTTİK
ORADA YANDIK
KÜL OLDUK

PINK
FLOYD

KİLİDİ
AÇAMAZSAN
KIR KAPIYI

FATMA DERBER
SÜMEYRA TELTİK

PINK FLOYD

KİLİDİ
AÇAMAZSAN
KIR KAPIYI

FATMA BERBER
SÜMEYRA TELTİK

DESTEK YAYINLARI: 1383

BİYOĞRAFI: 25

**FATMA BERBER & SÜMEYRA TELTİK /
PINK FLOYD - KİLİDİ AÇAMAZSAN KIR KAPIYI**

Her hakkı saklıdır. Bu eserin aynen ya da özet olarak hiçbir bölümü, yayınevinin yazılı izni alınmadan kullanılamaz.

İmtiyaz Sahibi: Yelda Cumalıoğlu
Genel Yayın Yönetmeni: Ertürk Akşun
Yayın Koordinatörü: Özlem Esmergül
Editör: Özlem Esmergül
Kapak Tasarım: İlknur Muştı
Sayfa Düzeni: Cansu Poroy
Sosyal Medya-Grafik: Tuğçe Budak - Mesud Topal

Destek Yayınları: Aralık 2020

Yayıncı Sertifika No. 13226

ISBN 978-625-441-022-2

© Destek Yayınları
Abdi İpekçi Caddesi No. 31/5 Nişantaşı/İstanbul
Tel. (0) 212 252 22 42
Faks: (0) 212 252 22 43
www.destekdukkkan.com
info@destekyayinlari.com
facebook.com/DestekYayinevi
twitter.com/destekyayinlari
instagram.com/destekyayinlari

Deniz Ofset – Çetin Koçak
Sertifika No. 48625
Maltepe Mahallesi
Hastane Yolu Sokak No. 1/6
Zeytinburnu / İstanbul

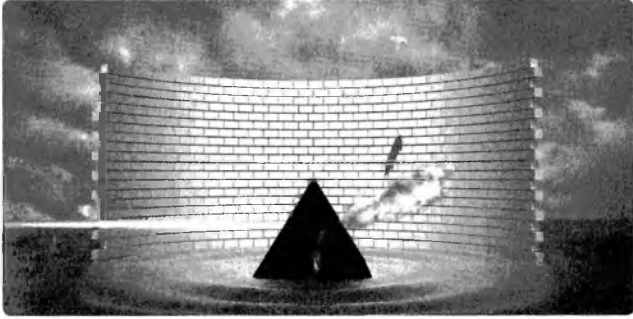
“SON HIZLA GÜNEŞİN
KALBİNE GİTTİK,
ORADA YANDIK
KÜL OLDUK...”

PINK
FLOYD
KİLİDİ
AÇAMAZSAN
KIR KAPIYI

FATMA BERBER
SÜMEYRA TELTİK

Syd Barrett ve asi çocuklara...

*“Çocuk büyüdü, düş bitti.”**

* Albüm: *The Wall*, Şarkı: Comfortably Numb, Orhan Kahyaoğlu, Sinan Güler: *Pink Floyd*, İmge Yayınevi, İstanbul, s. 101 çevirisinden alınmıştır.

Önsöz

Müzikten başka şansı olmayan, arayışına sanatını katarak, müziğe tutunarak yolunu arayan, huzursuz, samimi ruhlardan biridir Syd Barrett... Pink Floyd'un kurucu dehası, isim babası...

Bu kitap; Pink Floyd yolculuğuna katılanların, müziği hayatının bir parçası haline getirenlerin, müzikten başka şansı olmayan huzursuz kalplerin ve dâhi çocuk Syd Barrett'in hikâyesidir!

Kitabı hazırlarken yıllarca Cemal Reşit Rey Konser Salonu'nda müzik endüstrisinde çalışmış olmamızın yanı sıra; Necmiye Uçansoy ve Nedime Harmandağlı'nın hazırladığı *The Wall 20. Özel Baskı Pink Floyd*, Orhan Kahyaoğlu ve Sinan Güler imzalı *Pink Floyd*, İngiliz müzik yazarı Mark Blake'in *Comfortably Numb The Inside Story of Pink Floyd* kitabı ve "The Pink Floyd Story: Which One's Pink?" belgeseli yol göstericimiz oldu. Ayrıca "pinkfloydturknet" sitesini de unutmamak lazım. Yine dinleyicileri güncellemek adına bazı kişilerden Pink Floyd'a dair görüşler alıp

içerikte yer verdik. Şarkı sözleri çevirileri için ise yukarıda bahsettiğimiz iki şahane kitabı, *The Wall 20. Özel Baskı Pink Floyd* ve *Pink Floyd* kitaplarını referans aldık. İki Pink Floyd dinleyicisi olarak duygularımıza bu eserlerin ışığını da ekleyerek ayın karanlığından güneşin kalbine doğru yolculuğa çıktık.

Yönetmen Adrian Maben tarafından çekilen ve ilk kez 1972’de Edinburgh Uluslararası Film Festivali’nde gösterilen *Pink Floyd: Live at Pompeii* filminin 40. yılı dolayısıyla İtalya’da bir etkinlik gerçekleştirilir. Grubun, o kayıtlarda Roger Waters’ın çaldığı ağız mızıkasına uluyan köpeğe mikrofon tutması hafızalara kazınır.* 40. yıldaki bu anma etkinliğinde Maben, çekimler sırasında on üç yaşında olan The Grand Hotel Rosario Otelı yöneticisinin oğlunun mektubunu okur: “Bizim için oldukça yoğun geçen bir haftaydı çünkü odalardan birinin yer döşemesi üzerine düşürdükleri bir sigara izmariti yüzünden yangın tehlikesi geçirdik. Ardından grubu şirkete ait iki otobüsle Pozzuoli’ye götürdük. Döndüklerinde şoförler ‘Tımarhanede gibiydik ama eğlendik, hepiniz delisiniz’ dediler. Bugün; o kısa ve yoğun deneyimi düşündüğümde orada bulunmuş olmaktan sadece mutlu ve gururluyum. Bunca yıl sonra şunu söyleyebilirim: Oradaydım.”**

* Alper Çeker, *Dış Politika Yazıları*, Altıkkırkeş Yayınları, İstanbul 2017, s. 24

** <https://pinkfloydtrk.net/2014/04/12/13-yasinda-pompeiyi-canli-izlemek>

Biz de “oradaydım” kelimesinde saklı gururun benzerini “Onların zamanına yetiştik!” cümlesiyle hissediyoruz.

Kim bilir hangi okulun hangi sınıfında kışın ortasında parlayan güneşe karşı “Another Brick in the Wall” çalmıştır içinizde. Kaç kapı çarpmasıyla eşzamanlı zihninizde yankılandı melodileri. “Money”de metal para şakırtıları, “Sheep”te kuzu melemeleri duyar; “Learning to Fly”da uçarsınız. Uçmadınız mı? O zaman gözlerinizi kapatıp bir daha dinleyin. Belki siz de “The Dark Side of the Moon”u tek geçiyorsunuzdur. Belki de sizin Pink Floyd şarkınız “Wish You Were Here”dır. Burada ya da orada olamayışın serzenişi... Dinleyenlerin daha çok aşk kırıklıklarına katık etmeyi sevdikleri...

Savaşlara, yıkımlara, haksızlıklara şahit olduğumuz şu dünyaya karşı içimizde büyüyen öfkeyi onların notalarıyla yine içimizde patlattık. İsyanımızı Pink Floyd sözleriyle tercüme ettik. Pink Floyd’un davulları vuruyordu zihnimizde, gitarın telleri kalbimizde titriyordu.

Onları dinlerken yalnız olmadığımızı hissediyorduk. Bu dünyadan bitkin, bu dünyaya alışamamış bizler onların müziğiyle uyanıyor; yaşamın ara sıra sızdığı Pink Floyd gezegenine ulaştığımızda aykırı ve yalnız yaratıklar olmadığımızı anlıyorduk. Sonra da kesinlikle içimizde “Comfortably Numb” çalıyor ve teselli oluyorduk.

Pink Floyd yalnızca müzik grubu değildi. Pink Floyd bir duruş, bir felsefeydi...

Şair, yazar Alper Çeker'in Pink Floyd ile karşılaşma öyküsündeki cümlelere imzamızı atacağımız için önsöze de not düşmek isteriz:

*“Bugün kullanımı yasak olan birçok uyarıcı ya-
kın zamana kadar ilaç kabul ediliyordu. Geçmişte
şamanlar ve dervişler çeşitli bitkilerin yanında mü-
ziği de uyarıcı olarak kullandılar. Savaş sonrası hayal
kırıklığının yaşandığı, devletlerin toplumları çeşitli
yöntemlerle uyuşturduğu bir dönemde Pink Floyd’un
müziği gençler için bir uyarıcı işlevi gördü. Filolog-
lar yaban kabilelerin şarkılarında müziğe anlamsız
nidaların eşlik ettiğini, başlangıçta şiirin anlamının
olmadığını söyler. Anlam, modern şiirin aranan özel-
liklerinden biri değildir ama kolejli bir genç olarak
ben, lise yıllarında David Bowie’nin ve Pink Floyd’un
şarkı sözlerinin içeriğinden çok etkilendim. Pink
Floyd’un şarkıları çevremde gözlemlediğim kadarıyla
sözlerini anlamayan insanlar üzerinde de etkili oldu.
Türkiye’de basılan ilk müzik kitabı İmge Yayınevi’n-
den çıkan Pink Floyd’dur. İmge Yayınevi’nin sahibi
ve Pink Floyd kitabının yayıncısı, Levent Erseven’dir.
İmge Yayınevi’ne (1990’lardaki adıyla Stüdyo İmge)
ilk geldiğim gün Levent Erseven, Mike Watkinson ve
Pete Anderson’ın Syd Barrett üzerine yazdıkları ortak*

kitabın yayın hazırlıklarını yapıyordu ama kitabın adının çevirisi konusunda kararsızdı. Levent Erseven'in bana 'Sence Pink Floyd düştü mü?' diye sormasını unutamam. Çok hoş bir sohbet yapmıştık, kısa bir süre sonra da yanında çalışmaya başladım. Levent Erseven'in kaptanlığında son hızla güneşin kalbine gittik, orda yandık kül olduk."

Bu kitap; Alper Çeker'in de dediği gibi rotayı güneşin kalbine çevirenler ve orada kül olanlardır...

Pink Floyd'un yolculuğunu ne kadar anlayabildik ya da ne kadar anlatabildik bilemiyoruz ama onu anlama yolculuğuna değer!

Roger Waters ve David Gilmour'a ulaşma çabamızda tecrübesiyle yanımızda yer alan Onur Işık'a, birikimiyle son ana kadar katkı sağlayan Alper Çeker ve Dr. Cihat Arınç'a, bize bu kitabı hazırlama imkânı vererek kendi zaman tünelimizde de bir yolculuğa çıkmamızı sağlayan başta Özlem Esmergül olmak üzere Destek Yayınları ailesine teşekkürlerimizle...

*Fatma Berber
Sümeyra Teltik*

-I-

*“Demek cehennemden cenneti
Acılardan mavi gökleri anlatabileceğini
sanıyorsun.”**

“The child is grown, the dream is gone.” Çocuk büyüdü, düş bitti diyordu şarkı. Ayna kırılmış, büyü bozulmuştu.

Gerçeklik budalalığına teslim olmuş, hayalleriyle arasına mesafe koyan ve ancak hayallerini tamamen yitirdiğinde uyananların dilindeydi bu sözler. Şarkıdaki gibi “keyifli bir uyuşukluk”muş gibi de gelmiyordu belki... Acıdan uyarılmış zihinlerde “Comfortably Numb” çalıyordu.

* Albüm: *Wish You Were Here*, Şarkı: *Wish You Were Here*, Orhan Kahya-oğlu, Sinan Güler: *Pink Floyd*, İmge Yayınevi, İstanbul, s. 68 çevirisinden alınmıştır.

Genç sevgililerin “Bizim şarkımız olsun” diyerek zimmetlerine geçirmeye çalıştığı “Wish You Were Here”a ne demeli? Sözleri adeta sakız jelatininden çıkan fal gibiydi; neyse halleri bahtlarına o çıkıyordu. Bu şarkıda kimileri kendilerini aynı akvaryumda yüzen iki kayıp ruh ilan edip romantik sahillerde yüzüyor; kimileri hayatı ve dünyayı sorguluyordu. Kimine göre “Pink Floyd nedir?” sorusunun cevabı bu şarkıydı; daha çoklarına göre ise yaşayan bir ölüye ağıttı. Bizim anılarımızda ise beklemenin acı ama haz dolu anına adanmıştı “Wish You Were Here”. Fakat her Pink Floyd şarkısında olduğu gibi bu şarkının sonunda da hep bir kapı çarpma efekti gizliydi geçmişimizde. “Keşke burada olsaydın” nazik yakarışının ardından hâlâ gelmeyene serzeniş içindi.

“The Dark Side of the Moon”da Ay’ın karanlık yüzünü keşfe gidenler, Ay’ın her iki yüzünün de karanlık olduğunu öğreniyorlardı. Ya da sıradan hayatlarında sıradan beyaz bir ışık olanlar, Pink Floyd piramit gezegenine ulaşınca yaşamın diğer renklerini de keşfe çıkıyordu. Tıpkı daha sonraları fizik kitabı kapaklarına ilham olacak albüm kapağında olduğu gibi. Bu piramit o kadar çekiciydi ki şimdi bile herhangi bir zamanda dünyanın herhangi bir yerinde “The Dark Side of the Moon” çalışıyor olmalı.

Hangi dil, hangi din veya hangi coğrafyadan olursak olalım müziğin tüm sınırları aşan bir tavrı var.

Tek bir dili ve o dili dinleyen kadar farklı anlamı... Müzik kendimizi ritme teslim edip, sözleri ihtiyacımız doğrultusunda istediğimiz gibi anladığımız farklı bir algılama deneyimi sunar bize. Müzik içimizden geçer. Geçerken bir acımızı teselli eder, ferahlatır ya da bir yaramızı daha da eşeler ve kanatır. Her iki durumda da bunu ihtiyacımız olduğu için yapar.

Hayata karşı ilk itirazlarını Pink Floyd ile yapanlar, ilk ideolojik sloganlarını onların cümleleriyle atanlar, odalarına isyan bayrağı gibi astıkları ilk afişi Pink Floyd olanlar, onların müziğiyle isyan ettikleri hayattan uzaklaşıp yine onların müziği ile hayata tutunanlar, sadece bir tını ile şimdiden kopup gençliklerine ışınlananlar... İşte onlardan şanslı olanlar 2 Temmuz akşamı adeta gizli bir ayine gireceklermiş gibi çıt çıkarmadan bekliyorlardı. Pink Floyd'un yetiştirdiği asi çocuklar büyümüş; farklı kültür ve dillerden bu büyük çocuklar Westminster'a* akın etmişti. Dinleyenler arasında kim bilir kimlerin ülkesinin yönetim rejimleri değişmiş, kim bilir kimlerin kişisel yaşamlarında devrimler yaşanmıştı. Hyde Parkı dolduranlar yalnızca iki nesil Floydianlar** değildi, dünyanın pek çok yerinden aktivistler de gelmişti. () akşam Hyde Park bir efsaneyi ağırlayarak, tarihe

* Londra'nın merkezinde yer alan, Buckingham Sarayı'nı, Birleşik Krallık Meclisi'ni ve Birleşik Krallık Başbakanlık Ofisi'ni de içinde barındıran bir ilçe.

** Pink Floyd hayranları için söylenen bir tanımlama.

geçecek bir akşama ev sahipliği yapacaktı. *The Wall* albümünden sonra Roger Waters'ın ayrılığıyla dağılan grup çeyrek asır sonra bir araya geliyordu.

Organizatörler Pink Floyd'u yeniden bir araya getirmek için yıllarca uğraşmış ama başaramamışlardı. Hem organizatörler hem dinleyiciler için grup üyelerini tekrar aynı sahnede görebilmek hayaldi. O hayal, Live 8* konserleri kapsamında gerçekleşmek üzereydi. Pek çok küresel olayda aktivist olarak yer alan progresif rock müziğinin öncüleri, 24 yılın ardından, Bob Geldof'un** çağrısı üzerine, üçüncü dünya ülkelerindeki açlık ve fakirliğe karşı aynı sahnede buluşacaktı.

Müzikseverler günler öncesinden bu konserin olup olmayacağını tartışmaya başlamışlardı. Kimileri hayal kırıklığı yaşamamak için bu habere kendilerini kaptırmak istemiyordu.

Tarih 2 Temmuz 2005'ti. Akşamdı. Hyde Park'ta iki yüz binden fazla kişi vardı. Konseri 140 televizyon ve 200 radyo kanalı canlı yayınlayacak; bu sayede dünyada milyonlarca kişi eşzamanlı dinleyebilecekti.

* Afrika'daki açlık ve yoksulluk için 2-6 Temmuz 2005'te dünyanın 11 önemli kentinde düzenlenen konserlerdir. Konserlere yaklaşık 2 milyon kişinin katıldığı, 160'tan fazla ülkede canlı yayınlanan konserlerin dünya nüfusunun yüzde 85'ine ulaştığı tahmin ediliyor.

** Live 8 konserlerini Midge Ure ile düzenleyen İngiliz şarkıcı ve söz yazarıdır.

Dünyanın herhangi bir yerindeki sıradan bir evde televizyon diğer aile fertlerine karşı saatler öncesinden rezerve edilmişti. Dünyanın başka bir yerinde ise; yerinde duramayıp sebepsizce ekran önünde gidip gelen bir Floydian gecenin bilmem kaçında ev halkını uykusuz bırakıyor, hatta sinirlerini bozuyordu. Dünyanın başka köşesinde radyonun pillerini yedekleyen kampçılar birbirlerine ilk Pink Floyd deneyimlerini anlatıyorlardı. Aynı saatlerde Anadolu'da bir genç "Hadi uyu artık" diyen annesine "Tanrı bunlar ya!" cevabını verecek; bu cevapla asla ıskalamayan anne terliğini kafasına yiyecekti. Belki bedenleri Hyde Park'ta değildi ama ruhlarının orada olduğu kesindi.

Sonra hem ekran başındakiler hem de konser alanındakiler nefes almayı bıraktı.

Londra saatiyle 23.18'di.

Tüyleri diken diken eden bir çığlık...

Çığlığın ardından havayı yırtan bir elektrogitar...

Ve uçan domuz havalandı...

Nick Mason, David Gilmour, Rick Wright ve Roger Waters Afrika'daki açlığı bitirmek adına adım atmak, G-8 liderlerine baskı yapmak için sahneydiler. Gruba klavyede Jon Carin, gitarda Tim Renwick eşlik ediyordu.* Her enstrüman çalabilen

* <https://pinkfloydtrk.net/2005/08/20/live-8-konserlerinin-oncesi-ve-sonrasiyla-ilgili-haberler>

Floydian, Cain ve Renwick'in yerinde olabilmeyi hayal ediyordu.

Live 8 organizatörleri Pink Floyd konserinde G-8 liderlerine “*No more excuses*” mesajını gönderiyordu... “Daha fazla bahanen yok.” Bu mesaj Pink Floyd ile daha da anlam kazanıyordu. Pink Floyd bile birleşmişti, liderlerin dünyadaki açlığa karşı birleşmemeleleri için artık bahaneleri kalmamıştı.

İlk notalarla birlikte sahne ışıkla yıkandı ve seyirciler o an başka bir evrene geçiş yaptı. İmkânsızları mümkün kılan Pink Floyd evrenine... Müziğe, daha ilk nota ile arşa eren dinleyenlerin haz dolu çığlıkları karıştı.

Konser, *The Dark Side of the Moon* albümünün açılışındaki “*Speak to Me*” ile başladı. “*Konuş benimle*” diyorlardı seyirciye; yeniden konuş! Dinleyene her defasında kısa gelen ve yetmeyen bir “*Breathe*” geldi ardından... Bu kez biraz daha uzun. “*Breathe*”i gecenin anlam ve önemine vurgu yapan “*Money*” izledi; harika saksofon ve gitar sololarıyla dinleyiciler büyüledi.

Kimileri için konserin zirvesi olan parça “*Wish You Were Here*” idi. O anları BBC Türkçe adına takip eden Emre Temel daha sonra şu cümleyi kuracaktı: “Onlar adeta şarkının sözlerindeki ‘Keşke!’ dileğini yerine getirmişler ve bizim için orada olmuşlardı.” Roger Waters, onca yıl sonra üç arkadaşıyla birlikte

çalmasının kendisi için çok duygusal bir an olduğunu itiraf etti. Zaten hepsinin gözlerinden okunuyordu. Waters, daha sonra parçayı o an orada olmayan arkadaşları Syd Barrett'e ithaf ettiğini söyledi.

Syd Barrett, Pink Floyd efsanesinin başlangıç cümlesiydi. Syd, çok çok uzun zaman önce hikâyesini başlattığı Pink Floyd'u terk etmiş, yerini David Gilmour'a bırakmıştı. Syd'in isminin Pink Floyd adının etrafında her daim gölge gibi anılmasının sebebi belki bu zamansız terk edişti; belki de grup üyelerinin ona karşı duydukları vefa duygusu...

Syd'in ardından gruba dahil olan, yetmişli yılların hippisi David Gilmour ise o akşam, eskitilmiş kot pantolonu, siyah tişörtü ve yaşının getirdiği karizma ile sahnede idi. Yıllara meydan okuyordu. Gözlerindeki pırıltı dinleyenlere umut veriyor, soloları dinleyicileri kendinden geçiriyordu. "Wish You Were Here"daki sıcak gülümsemesi Nick Mason'a kulaklık bile attırdı. Mason, Pink Floyd efsanesinin başlangıcından beri grupta olan tek isimdi. Kendi deyimiyle "gerilimsiz" biriydi. Bir davulcudaki rastlayamayacağınız diğer özelliği gömlekle sahneye çıkıyor oluşuydu. O gece de kollarını kıvırdığı beyaz gömleği ve babacan duruşuyla güven veriyordu.

Sahnenin solunda, Richard Wright klavyesinin üzerine eğilmişti. Beyaz gömleğin üzerine koyu renkli keten ceket giyen Wright'ın daha ziyade serseri tavrı,

bir izleyicinin onu “şansını kaybeden eski bir şampiyon jokey”e benzetmesine neden olmuştu. Yetenekli bir müzisyen olan Wright, kendi suskunluğunu yansıtıyordu sahneye.* Gilmour ve Waters akustik gitarla dinleyicilerin kalbini sökerken, daha önce ikisiyle de ayrı ayrı çalışmış olan Tim Renwick ikinci gitarist olarak gölgelerden fırlıyordu.

Bazı Floydianlar için 2005 Hyde Park Konseri öncesi ve sonrası olarak bir milattı. “Comfortably Numb”, 24 dakika süren ve bir devri tamamen kapatan o konserin son parçasıydı. Orada bulunanların ateşe uçan pervaneler gibi sahneye kilitlendiği, evlerinde televizyonlardan takip edenlerin dahi gözyaşlarını tutamadığı an... Waters’ın keskin sesi Gilmour’un yumuşak tonuna karışıyordu. Waters söylüyor, Gilmour gülümsüyor, Nick Mason coşuyordu.

Parçanın sonunda Roger Waters grubu sahne üstünde topladı. Seyirciyi hep birlikte selamladılar. San-ki “Biz ayrılmadık, buradayız” der gibiydiler. Bu sahne umutsuzlara dahi umut olmuştu. Olmadı...

Bir dönem Syd Barrett’in olmadığı gibi...

Grubun kurucu dehası çılgın çocuk Syd, otuz yıl önce grupla yollarını ayırmıştı. Eski grup arkadaşları Hyde Park’ta 200 binden fazla hayranla buluşurken, bu buluşmayı yayınlayan televizyonlar reyting

* Mark Blake, *Comfortably Numb The Inside Story of Pink Floyd*, s. 4

rekorları kırarken Syd Barrett, İngiltere'nin Cambri-
dge şehrindeki yarı müstakil bir evde yapayalnız, bu
anları bir yabancı gibi seyrediyordu.

~~~~~

"Keşke burada olsaydın!"*

~~~~~

* Albüm: *Wish You Were Here*, Şarkı: *Wish You Were Here*, Orhan Kahya-
oğlu, Sinan Güler: *Pink Floyd*, İmge Yayınevi, İstanbul, s. 68 çevirisinden
alınmıştır.

**"Para derler ki
Anasıdır bütün kötölüklerin bugün
Ama sorarsan onlara şasırtıcı gelmez sana
Boş verdiklerini söylediklerinde paraya."***

* Albüm: *The Dark Side Of The Moon*, Şarkı: Money, Orhan Kahyaoğlu, Sinan Güler: *Pink Floyd*, İmge Yayınevi, İstanbul, s. 58. çevirisinden alınmıştır.

-II-

*“Küçükken herkesin mutlu olduğu kabul edilir,
bilmiyorum neden ama ben hiç öyle
düşünmüyorum.”**

– Syd Barrett

Pink Floyd, milyonlara konser verirken; grubun kurucusu, beyni Syd Barrett bu konseri Cambridge’deki yarı müstakil evinde izliyordu. Tuhaf bir yorgunluk hissetti; dinleyenler gibi o da dört parçada sanki zaman tüneline hızlı ve yorucu bir yolculuk yapmıştı. Aldığı ilaçların etkisi olmadığına emindi, çünkü ilaçlar etki etmeyi bırakalı çok olmuştu. Rock müziğinin en parlak elması Syd’in ifadesi solmuş,

* Necmiye Uçansoy, Nedime Harmandağlı: *The Wall* 20. Yıl Özel Baskı *Pink Floyd*, 1996, İmge Yayınevi, İstanbul

saçları dökülmüş, hantallaşmış, adeta başka biri olmuştu.

Live 8 konserinden bir hafta önce kapısına gelen gazeteciye kız kardeşi şunları söylemişti: *“Bu onun için başka bir hayat, başka bir zamanda o, başka bir dünyada.”*

Evet, artık Syd gitmişti... On beş yaşında yerel bir caz davulcusundan etkilenerek kullanmaya başladığı Syd adını bırakmış, yeniden Roger Keith Barrett olmuştu. Cambridge 6 St Margaret's Meydanı'nda bulunan 6 numaralı yarı müstakil ev, 1991'de annesinin vefatından bu yana tek başına Roger'ı gizliyordu. Syd ve izleri gideli çok olmuştu. Mesela Syd'in sevdiği hiçbir eşya artık yoktu. Duvara monteli altın diskler, garaj yolunda sıralanan pahalı spor arabalar... Hiçbiri... Belli ki Roger, Syd'e dair hiçbir şeyi kendine yük etmek istemiyordu.

O akşam Roger Barrett, bir zamanlar Syd'in ruhunu üflediği Pink Floyd konserini izledi mi? İzlediyse uzun zaman önce gömdüğü Syd'in sesini duydu mu? Bir zamanların “Deli Elmas”ı için bu tahminleri yapmak mümkün değil. O akşam Roger'ın Hyde Park'ın sahnesinden Syd'e gönderdiği selamı alıp almadığını hiç bilemeyeceğiz.

Yaratmanın hazzını tatmış, hatta bu hazzın doruk noktasına ulaşmış insanlar için bir sonraki

* Mark Blake, *Comfortably Numb The Inside Story of Pink Floyd*, s. 12

adım, ya bunalım ya da intihar oluyor. Bu şöhreti ya da parayı kaldıramama gibi sıradan bir analiz değil. Yaratmanın yetmediği, hayatın hiçleştiği noktada; yaşamı “kitsch”leştiren, anlamsız kılan, fakat o anlamsızlığın da kendi anlamını yitirdiği boşlukta bir yolculuk başlıyor.

İnsan, Syd Barrett’in yolculuğunu izlerken bir anne edasıyla kolundan çekmek, sarılmak istiyor. Bir dehanın kendini imha etmesine engel olmak için.

Syd gibiler için sanat profesyonel bir yolculuk değil. Onlar için üretmek kontrol edilemeyen bir haz.

Floydianların tüm tartışmalarının dışında, herkes tarafından Pink Floyd’un kurucusu olduğu kabul edilen Syd Barrett, 1946’da İngiltere’nin Cambridge kentinde dünyaya gelir. Roger Waters ve David Gilmour da Cambridge’lidir. Üçü de coğrafya kaderdir sözünü doğrular nitelikte güzel sanatlar eğitimi alır. Çünkü Cambridge, öğrenme merkezi olarak ünü on üçüncü yüzyıla dayanan kültürel anlamda önemli bir şehirdir. Şehrin mimarisi, kültürel zenginliği Pink Floyd’un müziğine de yansiyacaktır.* Syd ise ileriki yıllarda doğup büyüdüğü şehir hakkında şunları söyler: *“Peri masalları çok güzeldir. Sanırım böyle düşünmem Cambridge’le, doğayla ve her şeyle alakalı bir durum... Kolejde kalsaydım öğretmen olurdum. Okuldan ayrılmak ve aniden etrafımdaki o şeylerin kaybolması*

* Mark Blake, *Comfortably Numb The Inside Story of Pink Floyd*, s. 14

ve hiçbir şeyi orayla ilişkilendirememek... Sanırım sıkıntılarım bir nedeni de buydu...”

Syd, son derece aristokrat bir ailede büyür. Annesi köklü bir aileden geliyordur; babası Arthur Max Barrett ise patoloji doktorudur. Müzik ve botanikle ilgilenen Dr. Barrett aynı zamanda Cambridge Filarmoni Derneği üyesidir. Okuldan her defasında sorunla dönen ve tuhaf asilikleri olan oğlunun müzikal yeteneğini keşfeden baba Barrett, ona bir banjo ve daha sonra da gitar alır. Syd’in travması on dört yaşında babasını kaybetmesiyle başlar. Bu erken kayıp onun psikolojisini ciddi anlamda etkiler. O gün, defterine, “Babam bugün öldü” yazacaktır.

Syd ve Roger Waters ilk kez Cambridge Erkek Lisesi’nde sanat dersinde karşılaşır. Roger o günlerle ilgili Syd’in saçının herkesten daha uzun olduğunu, okul ceketini giymeyi reddettiğini ve ayrıca ayakbılarını bağciksız giydiğini** hatırlar. Doğal karizması ile dikkat çeken Syd, o yıllarda küçük bir grup kurar ve yatak odasını prova odası dönüştürür. Roger’ın rugby takımından Geoff Mottlow vokal yapar; Clive Welham davul çalar. Hatta Clive Welham’ın davulu bile yoktur; bir bisküvi kutusunu çalar.*** Geof Mott ve

* Necmiye Uçansoy, Nedime Harmandağlı: *The Wall 20. Yıl Özel Baskı Pink Floyd*, 1996, İmge Yayınevi, İstanbul, s. 16-17

** Mark Blake, *Comfortably Numb The Inside Story of Pink Floyd*, s. 17

*** Necmiye Uçansoy, Nedime Harmandağlı: *The Wall 20. Yıl Özel Baskı Pink Floyd*, 1996, İmge Yayınevi, İstanbul, s. 22-23

Mottoes adlı grubuyla ev partilerine katılan, sokaklarda konser veren Syd'i Roger Waters da izliyordur.*

Lise yıllarından diğer bir arkadaşı John Gordon ise Syd'i şöyle anlatır: *"Okuldan sonra, Syd ve ben koridorda buluşurduk. Okulun hemen karşısında oturduğu için onun yanına giderdim. Syd ile gitar öğrenmek istiyordum. Syd her şeyin içindeydi."***

O zaman on altı yaşında olan Syd ve John Gordon cumartesi sabahları ders dışı sanat derslerine katılırlar. Bu onların 1962 yılında Sanat ve Tasarım Okulu'na kaydolmalarına zemin hazırlar.***

Syd'in illüstrasyon sınıfında öğrenci olan Richard Jacobs, onu İspanyol Çingenelerine benzetir ve hakkında şunları söyleyecektir: *"Onu ilk görüşüm 1962 yazındaydı. Elinde bir akustik gitar ve ayağında bir Levi's vardı. Üniversitenin bodrum katında ortak bir oda vardı ve Syd teneffüs saatlerinde oraya el koymuş gibiydi. Pencere pervazına oturmuş, gitar çalıyordu."*****
Sınıftayken, Syd yüksek zekâlı insanlara hitap eden şakaları ile tanınırdı. Sınıfı karanlık odanın arka pencerelerinden dışarı çıkarıp tekrar kapıdan içeri sokarak, öğrencilerin sürekli yeniden ortaya çıkmasını sağladığından, bir öğretim görevlisinin derslerini düzenli

* Doğu Cem Gürcan, "Tüm bildiklerinizi unutun: 50 yılı aşmış bir efsane olan Pink Floyd hakkında 50 bilgi", onedio.com, 2016

** Mark Blake, *Comfortably Numb The Inside Story of Pink Floyd*, s. 17-18

*** Age. s. 24

**** Age. s. 25

olarak kesintiye uğratırdı. Diğer durumlarda, gitarını masasının altına saklar ve ayaklarıyla tıngırdatmaya başlar, gürültünün nereden geldiğini anlayamayan öğretim görevlisini çileden çıkarırdı. Syd, babası öldükten sonra daha da kötü bir ruh haline bürünmüştü. Annesini seviyordu ama ona çok kaba davranırdı. Evindeki yatak odası onun alanıydı ve eğer annesi bir fincan çay getirirse, 'Odadan çık, kadın!' diye bağır-maya başlardı.”

O zamanlar Cambridge’de bir kömür deposunda çalışan Emo ise o zamanları, “Syd’le on altı yaşınday-ken tanıştım. Bütün gün Syd’e gidip uyuşturucu içe-rdim”^{**} diye anlatacaktır.

David Gilmour, Syd’in kopuk hayatının nedenini babasının ölümüne ve annesinin onu çok şımartma-sına bağlar. Roger Waters ise onun bu durumundan Rock’n Roll’u sorumlu tutarcasına şunları söyler: “Syd ile ben beraber çok vakit geçirdik. Aynı şeylerle ilgile-nirdik. Rock’n Roll tehlikeli işler, seks ve uyuşturucu. Syd hâlâ benim en büyük ilham kaynağımdır. Onun kimselere benzemeyen müzikal uçuşlarında harika se-vecenlik vardır.”^{***}

Syd’in müziğe olan ilgisi büyürken resimde de ye-tenegi devam eder. Okulda yaptığı soyut resimler çok

* Age. s. 25

** Age. s. 27

*** Necmiye Uçansoy, Nedime Harmandağlı: *The Wall* 20. Yıl Özel Baskı *Pink Floyd*, 1996, İmge Yayınevi, İstanbul, s. 18

ilgi görür ama bu ilgi Syd'e yetmez. Syd'in doyumsuzluğunun nedeni belki de sanatın her alanında fazlaca başarılı olması ve yaratıcılığının sonunun olmamasıdır. Bu durum onu giderek bipolar bir savrulmaya iter, şizotipal kişilik bozukluğunun altını çizmeye başlar.

O yıllarda The Beatles'in etkisine kapılan ve şarkılarını yorumlayan Syd; 1963'te Rolling Stones'un etkisine girer. Onun müzik yolculuğunda bu iki grubun etkisi büyüktür. Bu yıllarda David ile akustik konserler vermeye başlar. 1964 yılında Bob Dylan'ı seyretmesi ona "Bob Dylan Blues" şarkısını yazdırır.

İleride Pink Floyd grubunda Syd'den boşalacak yeri dolduracak olan çocukluk arkadaşı David Gilmour ise 1946'da Grantchester'da doğar. 1961 yılında Syd babasını kaybettiğinde David de başka bir aile içi kargaşa yaşar. Babası ve annesi kariyerleri için Amerika'ya gitmiş, David'i bir ailenin yanına bırakmışlardır.

Syd ve David'in (Dave) tanışmaları 1962 yılında Cambridge Teknik Üniversitesi'nde gerçekleşir ve müzik eğitimini birlikte alırlar. Dave sınavlara hazırlanmak yerine gizlice konserlere katılır. O da diğer iki arkadaşı Roger ve Syd gibi okuldan sıkılıyordur. Roger, David ve Syd'in müziği sevmek dışında ortak noktaları ebeveynsiz büyümek ve okulu sevmemektir. Ayırıcı nokta ise; Dave kesinlikle daha iyi gitar çalıyor

ancak Syd gibi söz yazması mümkün görünmüyordur. İşte yetenek ve deha bu noktada ayrılır.

Grubun en çok okuyanı ve entelektüeli kabul edilen Roger, Cambridge’de 1943’te dünyaya gelir. Küçük yaşta, savaşta babasını kaybeder. Belki de hayata karşı isyanının motivasyonunu da buradan alır. Roger’ın çocukluğu da Syd’den farklı değildir. Hatta kendi de-yimiyle annesi de “*tuhaf bir kadın*”dır. Anne Waters, müziğe ve sanata ilgi duymaz, oğlunun yaratıcılığını da hiçbir şekilde desteklemez. Kısaca Roger’ın çocukluğu için de “mutlu” tanımı kullanılamaz. O da tıpkı Syd ve Dave gibi, çok baskıcı bulduğu için okuldan nefret ediyordur. Roger’ın gitar yolculuğu, kadın bir öğretmenden aldığı klasik gitar dersleriyle başlar. Çok zorlandığı ve parmakları incindiği için dersleri bıraktığını ileride itiraf edecektir.

Mimarlık eğitimi için Londra’daki Regent Street Polytechnic’e giden Roger, orada Nick Mason ve Richard Wright ile tanışır. Roger, Syd’le bir müzik grubu kurma hayalleri hakkında şu cümleleri sarf eder: “*Syd’le beraber Londra’da bir grup kuracağımıza dair birbirimize sözler verirdik. Geldiğinde ben zaten bir gruptaydım, o da bize katıldı.*”

Pink Floyd’un bir diğer üyesi Richard (Rick) William Wright; 1945’te Londra’da dünyaya gelir. Regent

* Necmiye Uçansoy, Nedime Harmandağlı: *The Wall* 20. Yıl Özel Baskı *Pink Floyd*, 1996, İmge Yayınevi, İstanbul, s. 18-19

Street Polytechnic'te elektronikle ilgilenir. Roger ve Nick ile tanışmasıyla müzik kariyeri başlar. Pink Floyd'un karamsarı olacak Rick, yüzlerce şarkı sözü yazacak fakat kötü olduğunu düşündüğü için ortaya çıkarmayacaktır.

1945'te Birmingham'da dünyaya gelen grubun davulcusu Nick Mason ise varlıklı bir ailenin çocuğudur. Londra'nın zengin mahallelerinden Hampstead'de büyür. Küçüklüğünden itibaren model arabalara merak saran Nick –ki bu merakı büyüdüğünde de devam edecektir– oldukça yaramaz bir çocuktur. Haşarılığına rağmen piyano, keman ve davul çalmayı daha küçük yaşlarda öğrenir.

Kahramanlarımızın yolu Londra'da, günümüzde Westminster Üniversitesi olarak eğitime devam eden; o yıllarda uygulamalı teknoloji eğitiminde model olan The Regent Street Polytechnic'te kesişir.

~~~~~

*“Benim her ne olduğumu sanıyorsanız,
ben o değilim.”*

– Syd Barrett

~~~~~

**"Yavaşla oğlum,
çok hızlı yaşıyorsun."***

* *Double O Bo* (1965), "Slow down boy, you living too fast"

-III-

*“Duygularımızı özgür bırakarak müzik yapmaya çalışıyoruz. Ama çok serbest müzik yapıyoruz gerçekten de. Balo salonlarında, kulüplerde devam edemeyeceğiz. Büyük bir çadır kiralayacağız, gezici sirkler gibi gezeceğiz. Şu anda yaptığımız şeyi devam ettiremeyiz, eğer devam ettirirsek sanırım işsizlik yardımı alacağız.”**

– Roger Waters

İkinci Dünya Savaşı'yla ABD'de ve Avrupada yaygınlaşan pek çok sanat hareketi toplumsal hareketlenmelerin yanı sıra bireysel başkaldırılarla aykırı alanlar üretir. 1940'lı yılların sonlarında yazarlar insanlığın

* Necmiye Uçansoy ve Nedime Harmandağlı, *Pink Floyd: The Wall* 20. Yıl Özel Baskı, İstanbul: İmge Yayınevi, 1996, s. 27.

yaşadığı en büyük soykırımları metinlere taşırlar.* 1950’li yılların ortalarına gelindiğinde ise Beatnik hareketinin** etkisiyle oldukça geniş yığınları çok kısa bir zamanda etrafına çeken bir müzik ekolü doğmaya başlar. İkinci Dünya Savaşı’nın yıkıcı ortamında dünyaya gelmiş bir sürü genç, sevgi ve barışı ilke edinip bu görüşün etrafında toplanır. Gençlerin tek amaçları vardır: Yaşattırılmayan anların acısını çıkarmak!

Beatnik kuşağı gençleri, her tür yaşam etkinliğine karşı sınırsız bir özgürlük duyuyor, bu durum büyükleri tarafından endişeyle karşılanıyordu. Rock’n Roll, işte böylesi bir ortamda çıktı. Elvis Presley bu grubun gençler arasındaki ilahi temsilcisiydi. Rock’n Roll, protest pop müzik türleri İngiltere’ye sıçrar. Azımsanmayacak sayıda zencinin bulunması “blues”un ülke kültürüne sinmesiyle sonuçlanır. Rock’n Roll eğilimli birtakım gruplar, geleneksel İngiliz balatlarıyla Amerikan “blues”larının karışımı bir müziği geliştirmeye yönelir. Ortaya çıkan müzik hareketinin bir ucunda hippî felsefesi, diğer ucunda protest müzik hareketi vardır.***

* Orhan Kahyaoğlu, Sinan Güler: *Pink Floyd*, İmge Yayınevi, 3. Baskı, İstanbul, s. 15

** 1950 ve 1960’lı yıllarda belirgin hale gelen hareket doğaçlama, tutku- lu diyalog, açık cinsellik ve uyuşturucu deneyimleriyle ilgilenmiştir. 1960’ların öne çıkan müzisyenleri The Doors, Bob Dylan, The Rolling Stones, The Beatles, Pink Floyd gibi gruplar yaptıkları deneysel çalışmalarla bu kuşağın müzikteki öncüsü oldular.

*** Kahyaoğlu ve Güler, *Pink Floyd*, s. 17-18

1960'lı yılların başlarında ortaya çıkan bu yeni türün özgün grupları arasında Beatles, Animals ve Rolling Stones'u görüyoruz. Özellikle Beatles, Syd'i de fazlasıyla etkilemişti. Müziklerine orta sınıf ve işçi sınıfının duyarlılıklarını taşıyan Beatles'ın temel kavramı sevgiydi. Yüz binlerce genç yaşayış tarzını, saçını, giyim kuşamını Beatles'a göre düzenliyordu. Sevgi ve barış o dönem İngiliz ve Amerikan gençliğinin imgeleri olmuştu.* Amaçları; kapitalist ilişkilerden bağımsız yepyeni bir alt kültür yaratmaktı.

Hippiler Beatnik'ten daha cesur ve bilinçliydi. Kötü olan, uyuşturucu kullanımına daha çok eğilimli olmalarıydı. "Psychedelic" bilince bağlı kalabilmek için sürekli eroin ve LSD kullanıyorlardı. Psychedelic anlayışı Pink Floyd'un müzik yapmasının temel felsefesi idi. Aşırı doz uyuşturucu kullanan bu hareket, yeraltı grupları oluşturup iktidar aygıtlarını sorgulamaya girişiyordu.

Altmışlı yılların ortalarında giderek yoğunlaşan rock müziği İngiltere'nin ara sokaklarındaki kulüplerde yaygınlaşıyordu. Savaş sonrası çocukları büyümüş, hem savaşın getirdiği yıkıma hem de geleneklerine bağlı bir önceki neslin muhafazakârlığına tepki göstermeye başlamıştı.

* Orhan Kahyaoğlu, Sinan Güler: *Pink Floyd*, İmge Yayınevi, 3. Baskı, İstanbul, s. 20-21

Pink Floyd elemanları 1940'lı yıllarda böylesi bir ortamın içine doğarlar. 1960'lı yıllara geldiklerinde içlerindeki bilinçdışı tepkiyi müziklerine yansıttıkları.

İlk kimin fikriydi bilinmez ama Nick ve Roger 1964 yılında “Sigma 6” isimli bir grup kurar. Bir yıl sonra Rick'in de katılacağı gruptaki isimler şöyledir: Roger Waters, Nick Mason, Richard Wright, Clive Metcalfe, Keith Noble ve Juilette Gale.

“The Meggadeaths”, “The Screaming Abdabs”, “The Abdabs” isimleri altında müzik yaparlar. Roger'ın “*Geldiğinde ben zaten bir gruptaydım, o da bize katıldı*” dediği zaman grubun ismi “The Tea Set”tir... Metcalfe, Noble ve Gale gruptan ayrılmış; yerlerine mimarlık öğrencisi Bob Klose ve Syd Barrett katılmıştı. Syd, Cambridge Sanat Okulu'nda kısa zamanda bohem bir figür olma yolunda epey mesafe kat etmişken, Londra'ya Camberwell Sanat Koleji'ne gelmişti.

Gençler, “The Tea Set” isimli başka bir grubun daha olduğunu fark edince yeniden gruba isim arama çabalarına girişir. Bu çabaya Syd, sevdiği iki Amerikalı blues şarkıcı ve gitaristin isimlerini birleştirerek katkı sağlar: Pink Anderson ve Floyd

Council... Birbirlerini tanımak bir yana muhtemelen birbirlerinin varlıklarından dahi haberleri olmamış iki Amerikalı müzisyenin isimleri çılgın İngiliz bir genç sayesinde ölümsüzleşecektir. Bir önceki grup ismi olan “The Tea Set”i unutturmak için daha ciddi dursun diye midir bilinmez önce “The Pink Floyd Sound” koyarlar grubun ismini. Bizdeki ses sanatçılarının soyadlarının sonuna “ses” kelimesinin takı olarak eklenmesi gibi belki. Daha sonra “Sound” kelimesini atıp yerine “Blues Band” kelimelerini koyacak; en sonunda sadece “Pink Floyd” olacaklardır. İsmi Syd koyduğu için de yıllar geçse de grubun kurucusu olarak anılacaktır.

İsim değişikliğinin ardından stüdyoda cover parçalar ve üç Syd Barrett şarkısı kaydedilir. “Double O Bo”, “Butterfly” ve “Lucy Leave”. Barrett’in önce Pink Floyd’dan ardından müzik dünyasından ayrılışının ilk adımları da o zaman –henüz işin başındayken– atılır. Çünkü Syd’in asit yolculuğu başlamıştır...

Gruptan işin hemen başında caz ve blues tutkunu olan Bob Klose ayrılır. Ayrılış sebebi grubun Syd’in etkisiyle psychedelic müziğe kaymasıdır. Psychedelic müzik akımı İngiltere’de adeta patlar. Özgün form ve elektronik olanakları kullanarak yeni ses arayışına giren grup elemanları emprovize müzik deneyleri yapmaya başlar. Müzisyenler enstrümanlarıyla kurdukları özel bağlar, iletişimleri ve felsefeleriyle öne çıkar.

Ses efektleri ve gitar sololarıyla dünya sorunlarını birleştirmeyi başarırlar. Üstüne Syd'in sahne performansı da eklenince tamamen özgün bir tür ortaya çıkar ve Pink Floyd efsanesi başlar.

Bundan sonra hiçbir müzik eleştirmeni Pink Floyd'un müziğini bir klasmana sokamayacak ve Syd, ölümünden sonra bile grubun yaratıcı yenilikçisi olarak anılmaya devam edecektir.

Tüketimi kültürel kodlarla irdeleyen ve beğeni yargılarını analiz eden Fransız sosyolog Bourdieu için müziği alımlamak da bir kültürel habitus* gerektirir. Müziği dinlemek, ona doğmak biraz da içinde büyüdüğünüz ortamla ilgilidir. Dolayısıyla müzikle ilgilenmek, onu dinlemek kültürel bir edimdir. Bourdieu, bunu iradeli refleksle açıklar. Farkında olmadan yaptığımız; sosyolojik ve kültürel repertuarı geçmişimizi de barındıran öğrenilmiş refleks ile... Dolayısıyla Pink Floyd'un müzisyenleri aslında müzikle büyümüşler ve yaşadıkları sosyoekonomik koşullara isyanla yetişmişlerdir. Onları dinleyenler de bu eyleme ortak olmak isterler. Bu edim o şehrin konser salonları, müzik mekânları ile de birleşir ve bu mekânlar bir simgeye dönüşür.

* Toplumsal faillerin günlük hayattan siyaset alanına, kültürel beğenilerden konuşma tarzına kadar bütün toplumsal pratiklerini yapılandıran içsel yapı.

Pink Floyd'un gözde mekânları arasında Miller'ın müzik mağazası, El Patio ve Guild kafeleri, Criterion Pub, Dorothy Balo Salonu ve Cambridge'i ikiye bölen Cam Nehri boyunca çeşitli noktalar yer alıyordu. John Davies'in hatırladığı gibi: "1963 ve 1965 yılları arasında, 'okullu çocuklardan hevesli Beatniklere dönüştük', okul formalarımı siyah polo boyunları ve deri ceketlerle değiştirdik, Miles Davis i dinledik, Vespa'yı sürdük ve 'El Patio ilk ekspreso barlardan biriydi.'"

~~~~~

"Syd, bak! Bu hayattaki pazarlığın, biliyorsun.
Bu harika şeyleri yapacaksın, ama sonsuza dek
sürmeyecek."**

– Bob Klose

~~~~~

* Mark Blake, *Comfortably Numb The Inside Story of Pink Floyd*, s. 28

** Klose, John Edginton'ın BBC belgeseli *The Pink Floyd ve Syd Barrett Story*'de (2001) Syd'e geçmiş zamandan bu cümlelerle seslenmiştir.

"Güldür onları,
ağlat onları,
yere ser ve
öldür onları."*

* Albüm: *The Final Cut*, Şarkı: One Of The Few, Necmiye Uçansoy, Nedime Harmandaglı: *The Wall 20. Yıl Özel Baskı Pink Floyd*, 1996, İmge Yayınevi, İstanbul, s. 353

-IV-

*“Resim yapmak, UFO’culuk
oynamaktan, ışığa gereksinim görülen
yerleri hissetmekten daha büyük bir
istek değildi benim için.”**

– Syd Barrett

Syd Barret, sahnede boş boş seyircilere bakıyor, sonra arkasını dönüp dakikalarca tek bir akora basarak öylece duruyordu. Gözlerinde eski heyecan yoktu. Orada olmaktan memnun değilmiş; grubun diğer üyelerinin çok dışında ve derin bir yalnızlık içindeymiş gibi...

* Necmiye Uçansoy, Nedime Harmandağlı: *The Wall 20. Yıl Özel Baskı Pink Floyd*, İmge Yayınevi, İstanbul 1996, s. 28

Dinleyiciler bir şeyler söylemesini bekliyordu; ama o kayıtsız bir biçimde dakikalarca aynı akora basmaya devam ediyordu. İçinde ise daha fazlası oluyordu; katonik* kasılmalar eşliğinde gelen halüsinasyonlar... Ne veya neler gördüğünü, sahnede olduğu esnada Ay'ın karanlık yüzüne geçip geçmediğini kimse bilmiyordu. Konser sonunda ise aldığı para dolu çantayı otelde unutuyordu. Olmak istediği yer için o yaşındaki tüm arzularını hunharca akıtmıştı ama artık orada değildi. Onların çok dışında! Tanımlanamaz, çerçevenemez bir yerdeydi!

Peki, neredeydi Syd ve nasıl bir ruh haline sahipti? LSD bağımlılığına düşüp şöhreti kaldıramadı deyip onu bir kenara atmak kolaycılık olurdu.

Belki onu anlama çabamızı insanın kendi âcizliğiyle yüzleşmesi ve Lacan'cı** bir imgeyle karşılaşması üzerinden geliştirebiliriz. Âcizliğiyle yüzleşen insan; büyük kayıplarını aramaya çıkmış imgesiyle karşılaşır. O yas tutar bir halde yaradılışından mütevellit büyük kaybını aramaya koyulmuştur. *“Eğer insan mutluluk peşinde koşsaydı hiçbir ilerleme kaydedemezdi”* diyor

* Motor, bilişsel ve otonomik belirtilerle seyreden bir nöropsikiyatrik sendrom. Geçmişte sadece şizofreniyle ilişkilendirilirken günümüzde birçok psikiyatrik ve genel tıbbi durumla birlikte ortaya çıktığı bilinmektedir. www.dergipark.org.tr

** Jacques Lacan, 20. yüzyıl felsefesinin önemli isimleri arasında yerini alan Fransız psikanalist ve psikiyatr.

Schopenhauer.* Yaratıcı eylem, mutluluk dışında bir eziyeti tercih etmenin sonucu olarak karşımıza çıkıyor. Michelangelo dört yıl boyunca Sistina Şapeli'nin tavanını resmederken büyük bir ıstırap çekti. Van Gogh tablolarını huzursuz yuvasında sanata dönüştürürken kardeşi Teo'ya yazdığı mektuplarda acısını anlatıyordu. Mutlu olmak ya da başarılı olmak için değil, içlerindeki yaratma canavarına, o hazza gömülmek için üretiyorlardı. Dışarıdan arızalı olarak nitelendirilen bu insanlar yaratıcı eylemin en çaresiz anında, yaratıcılığın kaybedilmişliğinde kendilerini arıyorlardı belki de...

Syd'in gözlenen durumunda aldığı asidin etkisi büyüktür ama bu zehrin ondaki tesiri eğlence hedonizminden uzaktır. Dünyaya farklı bir algı ile bakan Syd'in arayışında da, kaçışında da acı vardır.

Yaratma denilen o eşsiz hazzın pençesine düşmüş olan Syd, dahasını ararken onun da yetmeyeceğini anlamış, ilk istasyonda trenden atlamış ve arkadaşlarına el sallamıştı.

Saatlerce tavana bakan, acayip yürüyüşlü bu adam; çocukluğundan itibaren ayrıksıdır. Ondaki şizotipal kişilik bozukluğu** aldığı ilaçlar ve uyuşturucunun

* Arthur Schopenhauer, dünyanın anlaşılmaz, akılsız prensipler üzerine kurulu nedenselliklerinin olduğunu söyleyerek dikkatleri çeken, Nietzsche'nin ilk akıl hocası Alman filozof, yazar ve eğitimci.

** Şiddetli sosyal anksiyete, düşünce bozukluğu, geçici psikoz ile zihinsel bir bozukluktur. Bu bozukluğu olanlar, insanlarla yakın ilişkiler kurmaz, akranlarının kendilerine karşı olumsuz düşünceler taşıdıklarını düşünürler.

etkisi ile şizofreniye dönüşecek ve büyük bir yıkıma neden olacaktır.

Bu fazlalık, bu fantazyaya her şeyin tekdüzeliği ve diktatöryal sıkıcı evren onu boğuyordu. Grup arkadaşlarını da tam da bu nedenle, sıkıcı oldukları için terk etmişti. O belki de imkânsızın hayalini kuruyordu.

Dünya denilen akvaryumun camlarına başını vura vura kıran, üstü başı kan revan içinde kendini yok eden bir adamdı o. Müzik ve müziğine yazdığı şiirler onun çaresiz arayışının yol arkadaşıydı. İçindeki katıksız ve coşkulu arzuyu profesyonel bir ustalıkla yönetemedi. O arzunun kendisine dönüşüp üstüne boca olmasına izin verdi. Kahlo'nun küvet (*Suyun Bana Verdiği Şey*) tablosundaki gibi bilinçaltında ne kadar karanlık varsa onu bilinç düzeyinde gezdiren, ruhunu anestezisiz ameliyata alan bir huzursuzdu Syd. Bu huzursuzluktan beslenip sanata dönüştürme yolculuğunu da o seçmedi. İntihar etmedi ama intihar gibi bir hayat yaşadı.

Aslında hayata karşı ontolojik âcizliğin dip bir acıya dönüşümünün, ete kemiğe bürünmesi; şarkı sözlerine dökülmesi gibiydi Barrett.

~~~~~

“The Piper at the Gates of Dawn albümünün her şeyi çok zor oldu. Fakat eğlenceliydi. Ama çok da fazla kavga etmiştik. O zamanlar iyi çalışıyordum.”

– Syd Barrett

~~~~~

Grubun ilk ortak çalışmaları Syd Barrett besteledir. Belli bir perspektife yönelik egzotik bu çalışmalarda Syd, Rolling Stones ve Bo Diddley etkisindedir. Avangard elektronik müziğin ilk mimarı Peter Jenner isimli müzik yapımcısıdır. Jenner, büyük çabalar sonucu yeni sound makineler ortaya çıkarır ve Pink Floyd dahil pek çok müzisyene kullanması için önerir. Yeni bir arayış içinde olan grup bestelerini Jenner’in ürettikleriyle birleştirir. Peter Jenner’in gruptaki en gözde elemanı “İnanılmaz sıra dışı, duygularını açık eden biri” dediği Syd’dir.**

Jenner, yeni olanaklarla alışılmış müzik anlayışının dışına çıkarak blues kalıplarının tamamen değişmesini istiyordu ama o yıllarda teknolojik anlamda bu uç bir istekti. Grup elemanları da klasik “blues”a karşıydı. Onların arzusu da elektronik olanaklarla “blues”un

* Necmiye Uçansoy, Nedime Harmandağlı: *The Wall* 20. Yıl Özel Baskı *Pink Floyd*, 1996, İmge Yayınevi, İstanbul, s. 27

** Orhan Kahyaoğlu, Sinan Güler: *Pink Floyd*, İmge Yayınevi, İstanbul, s. 30

birleşimiydi. Ancak ilk çıkarttıkları albümlerde atonal sesin ağırlığı daha fazlaydı. İşte bu değişik ses bileşimleri psychedelic müzik denilen yeni bir türü doğuruyordu. Bu müzikle yoğun bir şekilde içli dışlı olmak dinleyicide anormal bilinç durumları yaratıyor, duyguların zenginleşmesine önayak oluyordu.*

Pink Floyd, İngiltere müzik piyasasına 20'nci sıradan girecek ilk "single"ları *Arnold Layne*'i 1967'de çıkarır. Söz ve müziği Syd'e ait olan şarkı yine onun tarafından seslendirilir. Roger Waters şarkının hikâyesini şöyle anlatır: "*Syd ve benim annem aynı çamaşırhaneye giderdi. Adına Arnold dediğimiz adam da gelip ha bire kadın çamaşırları çalardı. Adamı hiç yakalayamadılar. Arnold Layne böyle ortaya çıktı.*"** Eğlenceli, çocuksu bir yanı olan şarkıya Londra Radyosu'ndan yasak gelir.

Aynı yıl ikinci single *See Emily Play* gelir; Syd şarkıyı uyuşturucular sonucu hayalinde gördüğü bir kız için yazar.

Pink Floyd 1967'nin Mayıs ayında "Games for May" adını verdikleri konser dizisine başlar. Bu konserlerde grubun bütün elemanları tek tek kendi becerilerini gösterir. İlk bölümde sade klasik parçaları çalan grup, ikinci bölümde elektronik aletleri kullanır, ışık ve efektlerle izleyiciyi büyüler.**

* Age. s. 31

** Necmiye Uçansoy, Nedime Harmandağlı: *The Wall 20. Yıl Özel Baskı Pink Floyd*, 1996, İmge Yayınevi, İstanbul, s. 18

*** Orhan Kahyaoğlu, Sinan Güler: *Pink Floyd*, İmge Yayınevi, 3. Baskı, İstanbul, s. 32

Kahramanın süpermarkette gördüğü kıza olan aşkını anlatan Apples and Oranges ise Pink Floyd'un üçüncü, Syd ile yapılan son "single"ıdır. Grup listelerde altıncı sıraya yükselir.

"Single"ları, *The Piper at the Gates of Dawn* albümü takip eder. Bir şarkısı dışında tamamen Syd'in yükünü çektiği albüm; Abbey Road Stüdyoları'nda kaydedilir ve The Beatles'ın ses mühendislerinden Norman Smith tarafından düzenlenir. Onlar bu albümü kaydederken yan stüdyoda ise Beatles, *Sgt. Pepper's Lonely Hearts Club Band* albümünü kaydediyordu.

On parçadan oluşan *The Piper at the Gates of Dawn* albümünün sekiz şarkısı Syd tarafından yazılıp bestelenir. Albümü, Syd'in duygusal gelgitlerinin ve uyuşturucunun etkisinde gördüğü sanrıları oluşturur. Kenneth Grahame'in "Söğütlerdeki Rüzgâr" adlı eserinden esinlenen albümün ilk parçası "Astronomy Domine"de gezegenlerden, "Chapter Chapter 24"te ise büyülerden bahsedilir. Çalar saat sesleri ve çocuk şiiriyle karışık bir delinin ruh halini yansıtan "Bike" ise Syd'in sevgilisi için yazılmıştır.*** Albüm ilk dinlenildiğinde tuhaf gelir; bir süre sonra doğaçlama ses oyunları, anlamsız ve garip gelen sesler haz vermeye başlar. Duyguların gelişigüzel akorlara basıldığı

* İngiliz çocuk edebiyatının en önemli yazarlarından.

** Kır yaşamının güzelliklerini ve dostluğun gücünü anlatan klasik bir başyapıt.

*** *Milliyet Sanat*, 2001/513 Aralık sayısı, s. 71

albümde dinleyici samimi ama deli bir ritme kapılır. Albüm kapağı da dikkat çekicidir; tıpkı ileride yapacakları tüm albümlerin kapakları gibi... *The Piper at the Gates of Dawn*'ın kapağında o yıllarda içinde bulundukları psychedelic akıma uygun giysilerle sahne şovlarında kullandıkları çoğaltılmış görüntülerini kullandıkları poz vardır. Grubun ilk kapak pozundaki dikkat çekici kıyafetler daha sonra yerini sıradan ve günlük giysilere bırakacaktır.

The Piper at the Gates of Dawn İngiltere'de kazandığı başarıyı Amerika'da yakalayamaz; fakat albüm grubun Jimi Hendrix ile turneye çıkıp dünyaca tanınmasını sağlar.

Pink Floyd dünyaya açılıyor, Syd ise kendi içine kapanıyordur.

Her türlü ottan çay yaptığı rivayet edilen, bütün gün televizyon karşısında oturduğu söylenen Syd binlerce kişinin beklediği konsere çıkmayı reddeder.

~~~~~

*"Bu boş yarışlar içinde koşturmamız pejmürde,
sonunda ne var umurunda mı kimsenin?"*

– Syd Barrett

~~~~~

**"Yeni katmanlar ekle kabuğuna
ve ben de katılacağım sana
Parıldat kendini çılgın elmas."***

* Albüm: *Wish You Were Here*, Şarkı: *Shine On You Crazy Diamond* (Bölüm II), Necmiye Uçansoy, Nedime Harmandağlı: *The Wall 20. Yıl Özel Baskı Pink Floyd*, 1996, İmge Yayınevi, İstanbul, s. 265

-V-

*“İngilizler müziğimizden nefret ederdi. Bir şeyler fırlatır, üzerimize bira şişesi atarlardı. Organizatörler bizi görmeye geldiklerinde siz gençler daha özel şeyler çalmazsınız neden bilmem derlerdi.”**

– Nick Mason

Dışarıda konser anını bekleyen kendinden geçmeye hazır binlerce kişi... Alkışlar, tezahüratlar, ısıklar, yuhalamalar...

İçeride ise Syd, Roger’a, “Buna katlanmak zorunda mıyız?” diye soruyor. “John Lennon olsa katlanır mıydı?” diye de ekliyor.

* Necmiye Uçansoy ve Nedime Harmandağılı, *Pink Floyd: The Wall* 20. Yıl Özel Baskı, İstanbul: İmge Yayınevi, 1996, s. 25.

Roger'ın ise Syd'in bu sorusuna, “*Saçmalama oğlum, ne diyorsun, bunu hayal etmedik mi? Başardık işte!*” dediğini yıllar sonra çekilecek “Which One's Pink?” belgeselinden öğreneceğiz.

Syd o garip yürüyüşüyle sallanarak sahneye çıkar. Sırtını sahneye döner ve duvarı seyreder... Dakikalarca... Alkışlar yerini yuhalamalara ve sahneye fırlatılan bira şişelerine bırakır.

Roger'ın dediği gibi gerçekten başarmışlar mıydı?

Syd LSD ve asit kullanıyor olmaktan bağımlılığa geçmiş; artan travmaları çoktandır grubu zorlamaya başlamıştı.

1967 yılının sonlarında artan uyuşturucu kullanımıyla Syd'in şizotipal bozuklukları şizofreniye dönüşmüş; kontrol dışı bir hal almıştı. Bazı konserlerde sadece tek bir akor çalıyor, bazılarında gitarının akorunu kasıtlı olarak bozuyor, katıldığı televizyon programlarında sorulan sorulara soğuk ve ters yanıtlar veriyordu. O yıl Jimi Hendrix ile çıktıkları İngiltere turnesinde Syd'in yerine çoğu zaman The Nice grubundan David O'list sahne aldı. Ardından Syd'in okul arkadaşı David Gilmour gruba ikinci gitarist olarak dahil edildi. Aslında bu dahil edilme o kadar kolay olmadı. Dave'in Syd'den daha iyi gitar çaldığı su götürmezdi. Fakat yumuşak huylu, vefalı Dave kendisinin gruba dahil edilip Syd'in ortada kalmasına göz yumamazdı. Roger ve Rick onu Syd'in yaratıcı yönünden

faydalanmayı sürdüreceklerini söyleyerek ikna ederler. Oysa o yaratıcı, yenilikçi ve üretken insandan eser kalmamıştı.

“*Ve ben merak ediyorum bu şarkıyı kimin yazabileceğini.*”

A Saucerful of Secrets, Pink Floyd’un ikinci; Syd Barrett, David Gilmour, Roger Waters, Nick Mason ve Rick Wright beşlisi olarak kaydettikleri tek albümdür. Albüm, şimdiye kadarki çalışmalarından oldukça farklı motifler içerir.**

A Saucerful of Secrets’ta Syd, yalnızca “Jugband Blues” adlı şarkıyla yer alır. Şarkıda arkadaşlarına teşekkür ediyordur; onlar sayesinde tabiatın güzelliklerini görmüş, onlar sayesinde eski ayakkabılarını atıp yeni ayakkabılar giymiş ve onlar sayesinde şarkılar yazmıştır... Ona göre bu parça bir single olmalı, albümde yer almamalıdır. Bunun için de arkadaşlarından bağlantısız bir biçimde bir şey çalmalarını ister. Fakat Syd’in bu fikri grup tarafından kabul edilmez ve şarkı albüme konur.

Albümün hit parçalarından “Set The Controls for The Heart of The Sun”ın sözleri Roger’a aittir. Roger

* *A Saucerful of Secrets*, *Jugband Blues*, “And I’m wondering who could be writing this song”

** Orhan Kahyaoğlu, Sinan Güler: *Pink Floyd*, İmge Yayınevi, 3. Baskı, İstanbul, s. 34

bir nevi Syd'in yerine hazırlanıyordur. Sözleri de melodisi de oldukça derinlikli olan bu parça dinleyeni farklı katmanlarda seyahate çıkarır. İnsanı hipnotize eden basit bir doğaçlama; klavyenin gücüyle muazzam bir şölen yaratır. Nick ve Rick'in bu parçadaki yorumları, Roger'ın adeta fısıldar gibi derinden gelen sesi kimi zaman ürpertir kimi zamansa güzel bir rüya görmüşçesine dinletir. Şarkının ortasında bir ara Nick davul şov yapar; korkunç bir karanlıkta görmediğin şeylere çarparak düşüyormuş hissi verir. Düşmenin etkisi gitarla hafifler ve dinleyici dönerek tekrar yükselmeye başlar.

*“Tahta bir bacak, savaşta kazanılan bir kupa gibidir.”**

Albümün en çok ses getiren şarkılarından biri olan “Corporal Clegg”in arkasında Roger'ın İkinci Dünya Savaşı'nda kaybettiği babasının hikâyesi yer alır. Roger bu parçayı babasının savaşta kaybettiği ayağına ithaf etmiştir. Ona göre: *“Tahta bir bacak, bir nevi savaşta kazanılan bir kupa gibidir.”** Roger'ın şarkı sözleri Syd gibi uyuşukluk ya da acıdan uyuşmuş rüya, bir sanrı içermez. Onun şarkıları son derece

* <https://bantmag.com/pek-bilmediklerinizde-bugun-a-saucer-ful-of-secrets>

** <https://bantmag.com/pek-bilmediklerinizde-bugun-a-saucer-ful-of-secrets>

gerçekçidir. Hatta bu gerçekliği insanların yüzlerine tükürür gibidir.

A Saucerful of Secrets albümünün kapağı da en az albüm kadar ilgi görür. Sarsıcıdır. Astroloji, simya, uzay, kızılötesi tuhaf fotoğraflar üst üste yığılmış ve buharlaşan bir rüyayı andırır. Bu albümle birlikte artık Pink Floyd'un tüm albüm kapakları İngiliz grafiker, Hipgnosis'in kurucusu Storm Thorgerson tarafından tasarlanacaktır.

Pink Floyd, sadece müzik yapmaz; bilinçdışından söylenemeyeni de anlatır.

Evet bu albüm beşli olarak ilk ve tek albümdü. Dave'in yeni dahil olduğu, Syd'in ise çıkmak üzere olduğu...

Bir zamanların havalı ve popüler Syd'i, aşırı LSD kullanımının etkisi; o etkiyle artan şizofreni ile tam bir çöküş içindeydi. Sanki başka bir gezegende gibi... Onunki belki arayış belki bir kaçıştı. Belki de pasif bir direniş ya da daha başında yenildiği bir savaş...

Aslında arkadaşları ona destek olmak istiyordu. Belki de en çok Roger. Syd gruptan ayrıldıktan sonra kendilerini yine kendi vicdanlarına karşı savunmak

için şunları söyleyecekti: “Syd’in temsil ettiğimiz Psychedelic Dönem’in bir kurbanı olduğuna inanıyorum. Çünkü herkes bizim sahneden çıkmadan evvel asit aldığımızı düşünüyordu. Ne yazık ki içimizden sadece biri asit kullanıyordu ve o da Syd’di.”

Belki onsuz olmayacaktı ama onunla da oluyordu. Grup üyeleri ilk olarak Southampton Üniversitesi konserine giderken onu almadı... Sonra bir kez daha...

*“Hadi, gitme vakti geldi.”**

Syd Mart 1968’de Pink Floyd’un bir parçası olmaktan çıktı... Pek çok rock severe göre Pink Floyd yola David ve Roger’la devam etse de Syd’in yarattığı büyüyü yakalayamadı.

Grubun bundan sonra Syd için yapacakları adeta günah çıkarmaydı. Onu öylece bırakmanın günahı...

Syd’siz geçen birkaç ay grubu pasifleştirmiş, eleştirmenleri umutsuzluğa sevk etmiştir. Grup ilk

* Necmiye Uçansoy, Nedime Harmandağlı: *The Wall* 20. Yıl Özel Baskı *Pink Floyd*, 1996, İmge Yayınevi, İstanbul, s. 36.

** “Come on it’s time to go” Comfortably Numb parçasından bir satır.

zamanları film müzikleri ve stüdyo çalışmalarıyla geçirir. Kadro, 1968'de *It Would Be So Nice* ve *Julia Dream* adlı iki yeni 45'lik çıkarır. 1969'da daha toparlanmış bir Pink Floyd karşımıza çıkar.

1969 Temmuz'unda yönetmenliğini Barbet Schroeder'in üstlendiği *More* adlı bir filme müzik yapan grup bunu albüm olarak da çıkarır. "Cirrus Minor", *More* filminin müziklerinin ilk şarkısıdır. Bu şarkı size başka bir boyuttan seslenir. Tam da grubu anlatan özel bir şarkıdır. Ölümü basitleştirip, tatlı bir öğle uykusu tadında bir iz bırakır. Şarkı kuş sesleriyle başlar, huzurlu bir iklime götürecek gibiymiş birden yalnızlığınızı tokat gibi vurur. Dünya bu kadar kötü bir yer ise başka âleme uçalım der sarı kuşa. Sonunda ise Roger'ın sesi kısılmıştır hakikat karşısında. Usul usul kulağınıza ninni gibi fısıldar şarkı, damarlarınızda hissedersiniz.

More'un listelerde başarı kazanmasının ardından *Ummagumma* adlı ikili bir plak sürerler piyasaya.* "Syd'den sonra eskisi gibi olmayacak" diyen eleştirmenlere karşı artık "*Syd ayrıldıktan sonra Pink Floyd Pink Floyd oldu*" diyen pek çok eleştirmen ve de rock sever vardır.

* Orhan Kahyaoğlu, Sinan Güler: *Pink Floyd*, İmge Yayınevi, 3. Baskı, İstanbul, s. 35

*"The Madcap Laughts'ı beğendim.
Floyd'dan ayrılışımdan beri zamanımı iyi
değerlendirdim. Para durumum iyiydi.
Zamanımı düzenli bir şekilde beste yaparak
geçirdim. Kesinlikle sıkılmadım ve hâlâ
yapacak bir sürü şey var."*

– Syd Barrett

Pink Floyd'dan ayrıldıktan sonra Syd cephesinde de gelişmeler yaşanır. Syd, ayrılığın peşi sıra ilk solo albümünün kayıtlarına başlar. Parçaların kayıtları başarılı bir biçimde sürerken, Syd kız arkadaşı Lindsay Corner'dan ayrılır ve arabası ile Birleşik Krallık turu yapmaya başlar. Bu gezi Syd'in Cambridge'de psikolojik tedavi alması ile sonlanır. Ardından Syd bu kez, Dave'in komşusu olarak müziğe devam eder. Dave ve Roger, Syd'in iki kaydını yönetir. Syd'in ilk solo albümü, *The Madcap Laughs*, şüphesiz ki onun dünyasından izler taşır. Pink Floyd uzun uzadıya toplumsal gerçekçi sistem eleştirileri yapıp, müziklerini enstrümanlarla harmanlarken; Syd daha kısa, şiir gibi keskin, sürreal,

* Necmiye Uçansoy, Nedime Harmandağlı: *The Wall* 20. Yıl Özel Baskı *Pink Floyd*, 1996, İmge Yayınevi, İstanbul, s. 34

insanı sarsan parçalar yapar. Albümünün kapağı da bu türden bir sürrealizmi içerir. Syd albüm kapağında, çizgili desenli boş bir zeminde ayakları çıplak oturmaktadır. Yanında ise yalnızca çiçekli bir vazo vardır. Arka kapakta ise Syd'in yüzü saçlarıyla kaplıdır, arkasındaki taburede çıırılçıplak bir kadın oturmaktadır. Bir çeşit minimalist, sürrealist bir üslup taşır. Syd bu kayıtlarda, bir müzisyen değil adeta şairdir.

1972 yılının Şubat ayında Syd "Stars" adında bir grup kurar. İlk konserlerinde oldukça başarılı olan grubun performansı bir süre sonra düşer ve grup dağılır. Aynı yılın mayıs ayında EMI ile kontratı sona eren Syd, Pink Floyd ile hiçbir finansal ilişkisi kalmadığına dair bir anlaşmaya imza atar. 1973 yılı sonunda Londra'ya döner. Zaman zaman telif haklarından kazandığı parayı almak için Pink Floyd'un menajerlerine uğrasa da genel anlamda herkesle bağlarını koparır. 1974'te menajeri Syd'i Abbey Road Stüdyoları'nda yeni bir albüm kaydı yapmak için ikna eder. Bu kayıtlardan da bir şey çıkmayınca Syd, dönmek üzere müziği bırakır. Solo albümlerinin tüm haklarını müzik şirketine bırakmış, Londra'da bir otelde adeta inzivaya çekilmiştir.

*"Ve eğer delirirsem, yine de izin verecek misin oynama katılmama?"**

* Albüm: *Atom Heart Mother*, Şarkı: If

David Gilmour'un "Bir dolu saçmalık. O zamanlar meteliğe kurşun atıyorduk" diye tanımlayacağı; Roger Waters'ın ise altta kalmayarak, eğer birisi ondan bu albümü çalmasını isterse "bunun kötü bir şaka olduğunu" söyleyeceğini açıkladığı *Atom Heart Mother* albümü 1970'te çıkar. David ve Roger'ın aşağılamalarına rağmen aslında bu albüm grubu Syd sonrası düşüşten kurtaracak, önlerinde yeni ve başarılı bir yol açacaktır.

Atom Heart Mother, progressive türün içine klasik formlar, orkestra ve koro yerleştirilerek yapılmış olağanüstü bir ürün olarak ortaya çıkar. Vokalsiz olan bu plakta dinleyiciler savaş aleyhtarlığının izlerini sürer.

Albümün hikâyesi, atomik kalp makinesiyle hayata bağlanan hamile bir kadının gazete manşetine çıkmasıyla başlar. Atomsal bazı işlemlerle hamile kalmış bir kadınla ilgilidir haber.* Bu olay grubu çok etkiler ve bu albümün esin kaynağı olur. Dünyanın annesi ve dünyanın kalbi inek metaforunda birleşir. Hatta Stanley Kubrick orijinal adı *A Clockwork Orange* olan *Otomatik Portakal* filminde albümdeki "Atom Heart Mother Suite" kısmını kullanmak için Roger ile irtibata geçer. Roger, Kubrick parçayı istediği zaman ve istediği şekilde kullanmak istediği için reddeder. Albümün getirdiği başarı ile grup, Amerika turnesine çıkar.

* Orhan Kahyaoglu, Sinan Güler: *Pink Floyd*, İmge Yayınevi, 3. Baskı, İstanbul, s. 36-37

1970’te yine ilginç bir olay yaşar Pink Floyd. Bir film müziği işi vardır. Filmin konusu Proust’un ünlü *Kayıp Zamanın İzinde* adlı eseridir. Doğal olarak bu eseri okumak zorundalardır. Hepsi hızlı bir okuma sürecine girer; ancak eser çok uzun geldiği için okuyamazlar ve iş Pink Floyd için rafa kalkar.*

Meddle albümü 1971 yılında piyasaya sürülür. Dave’in kendisini gösterdiği bu albüm Pink Floyd’un çıkış noktasıdır. “Echoes”, *Meddle* albümünün en önemli parçalarındandır. Şarkıdaki ritmik özgünlüğün yanı sıra insanın içini gıcıklayan, rahatsız eden bir güzelliği vardır. Her zamanki gibi bu albümün de kapağı ilginçtir. Suyun üzerindeki titreşimlerin altından görünen domuz kulağı...

“Yeni bir düşe dal diğeri bitti.”**

* Age. s. 37

** Albüm: *Meddle*, Şarkı: A Pillow of Winds (Rüzgâr Yastıkları)

**"Yaşamın
Ama gelgitlerde sürüklenirse
Ve en büyük dalgasında dengelenirse
Koşarsın erken ölümlere doğru."***

* Albüm: *The Dark Side of The Moon*, Şarkı: Breathe, Orhan Kahyaoğlu,
Sinan Güler: *Pink Floyd*, İmge Yayınevi, 3. Baskı, İstanbul, s. 55

-VI-

*“Yapmak istediğimiz şey
gerçekten insanları şaşırtmak.”**

– Nick Mason

Abbey Road Stüdyoları, 1972-1973 yıllarında dünyayı sallayacak, tüm zamanların en iyi sanat eserlerinden biri kabul edilecek Pink Floyd harikasının yaratımına şahit olacaktı. İnsanlığa yazılmış en büyük eleştirilerden biri kabul edilen, *The Dark Side of the Moon*!

İnsanın karanlık yanını, gölgesini anlatır gibiydi. Michel Tournier’ın *Veda Yemeği*’nde dediği gibi: Pink Floyd gücünü insanın karanlık çekirdeğinden almıştı. *The Dark Side of the Moon*, insanlığa yazılmış en büyük eleştirilerden biriydi! Bu albüm başka bir arayıştı.

* Orhan Kahyaoğlu ve Sinan Güler, *Pink Floyd*, İstanbul: İmge Yayınevi, 1985, s. 25

Kadim kültürlerde Ay duygularla simgeleştirilen bir metafordu ve döngüsü önemliydi. Bekâretin sembolü hilal, olgunluk ve doğurganlığın sembolü dolunay, küçülen ay ise kocakarı denilen yaşlı bilge kadını temsil ederdi.* Ay'ın değişimleri insanın ruh halini de etkiler. Dolayısıyla astroloji ile Ay arasında kuvvetli bir ilişki vardır. Ay, adeta arşivleme işlevi yapan bir depo kazan gibidir. Bu anlayışa göre deneyimlediğimiz her şey, Ay'ın ceninine akar. Bu yüzden Ay duygularımızı, alışkanlıklarımızı, kısaca kişisel bilinçaltımızı temsil eder. Yani ezoterik inanca göre Ay, eski karmamız olarak adlandırılır. Hepimiz bilinçaltı duygularımızın ördüğü karmaşık bir ağ ile yönlendiriliyoruz ve bunu Ay temsil ediyor. Ay'ın evresi ve konumu, insanın delirme durumunu, psikolojisini ve davranışlarını da etkiliyor. "Lunatic" çılgınlık demek iken "Luna" Ay anlamına geliyor. Pink Floyd'un Ay metaforu kullanma sebeplerinden biridir bu.**

Dünyada her 12 kişiden birinin sahip olduğu, Pink Floyd'a altın çağını yaşatan *The Dark Side of the Moon* albümü insanın karanlık tarafını işaret ediyor. Roger'in yorumuyla kontrol altında tutmaya çalıştığımız karanlık taraf yani deliliğimiz... Görmek istemediğimiz, bilinçaltına attığımız, kendimizden de gizlediğimiz yanımız... Aslında Roger'a göre baskılar,

* Erhan Altunay, *Paganizm -1*, Destek Yayınları, 2014, İstanbul

** Tüm zamanların en iyi sanat eserlerinden biri olan pink floyd harikası: dark side of the moon (seyler.eksisozlúk.com)

dayatmalar, karanlık tarafın bir parçası ama bir tarafıyla bu karanlık taraf da biziz. Belki de o, iktidar biçimlerine karşı olmanın iktidarın bir parçası olmakla mümkün olacağını söylemek istiyordu.

Albümün ilk parçasının adı: “Speak to Me!” Karanlık tarafı karşısına alıyor Roger ve “*Konuş benimle, seni dinliyorum*” diyor. Bu şarkıda karanlığımızı kabul etmenin, onunla konuşabilmenin, bu yanımızı anlayabilmenin bir imkânı vardır.

“Breathe” ise sanki anne rahminden bir kopuşu imgeliyor. Şarkı, nefes, çığlık sesleri, yavaş yavaş artan kalp sesleri ile başlıyor. Doğmak ile delirmek paralel gidiyor ezgide.

“On the Run” şarkısına ise hızlı bir giriş yapılmış. Kaosu, günlük hayatın içinde koşturan insanları tasvir ediyor. Sonra havaalanında bir anons geliyor kulağımıza... İşin ilginç tarafı şarkının sonlarına doğru uçağın düşüş sesini duyuyoruz. Yetişmek için koştığımız uçakta düşüyoruz. “Time”da ise koşullara karşı pasif insanlara zamanın önemi anlatılmaya çalışılır. Aslında müstehzi biçimde İngiltere’de yaşayan zamanın içinde kaybolan köleler eleştirilir.

“The Great Gig in the Sky” ise albümün en çarpıcı parçalarından biridir. Ölümüne dönüşen bir yaşamı anlattığını söylüyor Rick Wright. Parçadaki çığlık, çekilen acının sesi. “*İstediğin hayat bu mudur?*” diye soruyor dinleyiciye. Seçimler, başkalarının tercihleri

kolektif bir bilincin yansıması değil midir? O zaman belki de aydınlık yoktur.

Pink Floyd albümlerindeki sözler felsefi derin tartışmalar açar zihinlerde. Onlara müzisyen mi denmeli, yoksa filozof mu orası karışık belli ki. Belki bu parçada Spinoza'nın etkisi vardır; "Time" şarkısında Heidegger'in ve en temelde Freud ve Lacan'ın psikanalitik çözümlemeleri hâkimdir. Zaten Syd'e kadar albümler rüya görme biçimleri gibidir. Bilinçaltının arkeolojik kazılarını sunar.

Kapitalist düzene bir tepki olan "Money"nin sonunda karakter, kapitalizme kendini kaptırır.

"Us and Them", ideolojilerin insanları katlettiğine dair bir parçadır. Bize var olmak için yok etmek gerektiği öğretilmiş. Farklı türde bir yorumda ise; savaşın insanın kendisiyle ve sıradan yaşama karşı kafa tutmasının mücadelesi olduğu söylenir.

"Any Colour You Like" albümün özetidir adeta. Hiçbir şey elinizde değildir; seçimleriniz sizin değildir. Yine felsefi bir gönderme yaparsak Spinoza'ya sızan antagonizmalardan kurtulamazsınız. Aslında siz başkalarının bakışlarında onların etkisiyle mevcut olabilirsiniz. Yani "izin verildiği kadar yaşayabilirsiniz" diyor.

Roger'ın Syd'e yönelik yazdığı "Brain Damage" zihinsel hasarı anlatır. Parçanın bir yerinde çimenlere basmayın der. Çimenlere basmama kuralının kendisinin saçma olduğu, bir çeşit delilik olduğu

vurgulanır. Aslında bu şarkı yalnızca Syd için değil; deli olarak tanımlanan, toplum tarafından dışlanan tüm ayırksı ruhlar için yazılmış ve bu albümde o ruhlar buluşturulmuştur. Toplumun normlarına uymayan ve rasyonalite tarafından tanımlanan bir şeydir delilik. Aslında modernizmin hastanelere kattığı, modern tımarhanelerde tedavi edilen delilerden bahsediyoruz. Rasyonalitenin aklın belirlediği karşıtı bir şey delilik. Roger, bu parçayla deliliğin sınırsızlığı ve aklın sınırlarını zorlar.

“Eclipse” ise albümün son noktasıdır. Bu gelgitler, çatışmalar ne zaman son bulur? Bu sorunun cevabı, yaşam bittiğindedir. Yani güneş ay tarafından gölgelendiğinde bu çatışmalar kaybolacak, zaman bile eriyecektir. Salvador Dalı’nın eriyen saatleri gibi... Kozmos bir yerde işe yaramıyor, dağınık kalmalı ki; kaosun ortasında dünyanın ilk yaratıldığı düzensizliğin içinden geçebilelim. Yani güneşle simgeledikleri maneviyatın, tutuculuğun yarattığı görmezliğin insan ve insanoğlunun somut yaşayışını simgeleyen ay tarafından nasıl kuşatılmış durumda olduğunu söylemek amaçları. Bu alegorinin getirdiği gerçeklikten sonra fısıltılarla karamsarlığın zirvesinde bir yorumu mırıldanıyor bize. “Ay’ın karanlık yüzü” yoktur deyip onu daha da dibe götürüyor ve ekliyor: “Aslına bakarsanız tamamı karanlıktır.”*

* Orhan Kahyaoğlu, Sinan Güler: *Pink Floyd*, İmge Yayınevi, 3. Baskı, İstanbul, s. 40

Bu albümün bir diğer yanı dışarıdaki seslerin de şarkılarda bir şekilde kullanılmasıdır. Aslında sesin kendisi de bir karaktere dönüşmüştür. Biz o seslerin farklı ortamlardaki halini albüm boyunca takip ederiz. Kalp atışları ile başlar, yazarkasa ile devam eder, saat sesi, uçak sesi, kadın çığlığı karışır. Aslında hepsi şarkılardaki bir temaya göndermedir. Pink Floyd albümlerinin bu yaratıcı unsurları kullanması, teknolojinin sınırlarını zorlamaları sadece salt şarkı yapmaktan öte onu sahne şovuyla, albüm kapağıyla konsept bir hikâyeye dönüştürmeleri Syd'den sonra daha da ivme kazanmıştır.

Albüm kapağı ise tasarımcı Storm Thorgerson tarafından hazırlanır. Albümün çok satmasında kapağın da rolü büyüktür. Daha sonra fizik kitabı kapaklarına ilham olacak albüm kapağında siyah zemin üzerinde bir prizma ve ışığın dağılımı gösterilir. Prizmaya çarpan ve renklere ayrılan bir ışık... Dolayısıyla yukarıda bahsedilen sesler aslında buradaki her bir ışığı temsil eder. Yani kapak ve seslerin kendi içinde derinlikli bir senkronizasyonu vardır.

Albüme dair en ilginç öykülerden biri, müzik alanında bir teknik deha sayılan Alan Parsons'a aittir. Parsons, 1972 yılında, Abbey Road Stüdyoları'nda maaşla çalışan bir ses mühendisiyken, haftada 35 sterlin karşılığında *The Dark Side of the Moon*'da çalışmayı kabul eder. Albümün yıllarca sürecektir başarısı

ona mali anlamda katkı sağlamasa da, bu albümle dikkatleri üzerine çeker. Bu ünlü progressif rock grubu Alan Parsons Project'i kurmasıyla sonuçlanır.

1973'te çıkarılan *The Dark Side of the Moon* 40 milyondan fazla satar ve dünyanın en çok satan rock albümü olur. *The Dark Side of the Moon*'un ardından Pink Floyd iki yıl stüdyoya girmeyecektir. Böyle bir mükemmelliğin ardından yeni bir üretim sürecine girmek de hiç kolay değildir.

~~~~~

“Üzgünüz Syd, gitarların işi bitti.”

– Rick Wright

~~~~~

“*The Dark Side of the Moon* ile ergenliğimizden beri ulaşmak istediğimiz mertebeye ulaştık, bu bizim için yolun sonu gibiydi ve Rock'n Roll adına yapacağımız bir şey kalmadığını düşünüyorduk.” Roger bir röportajında Pink Floyd'un 1973-75 arası durgunluk dönemini bu sözlerle açıklayacaktı.*

1975'te iki yıllık durağanlığı affettirecek gelişmeler yaşanır.

* <https://www.sabanciuniv.edu/tr/pink-floyda-dair>

Pink Floyd nihayet kayıt için stüdyoya girmiştir. Artık gruptaki rüştünü kanıtlamış gitar virtüözü Gilmour'un soloları Roger'a yolda bıraktıkları yol arkadaşları Syd'i hatırlatır. Bu hatıraların eşliğinde Roger efsaneleşecek iki parçaya imza atar: "Shine On You Crazy Diamond" ve "Wish You Were Here."

Kalp kalbe hâlâ karşı olduğundan mıdır bilinmez ama albüm kayıtları sırasında bir gün Syd stüdyoya çıkar. Hem de "Shine On You Crazy Diamond" parçasının geri vokal kaydı sırasında... Öylece...

"Hatırla genç olduğun günleri, hani güneş gibi parladığın/ Parılda çılgın elmas."

Kel, kaşları –hatta tüm vücudu– tıraşlı, beyaz yüz-lü, duruşu bozuk, şişman bir adam kapıda belirdiğinde önce onu kimse tanımaz. Roger Waters daha sonra o dakikaları şu cümlelerle anlatacaktır: *"Sözleri neden Syd hakkında yazdım bilmiyorum. Sanırım Dave'in solosu ve o hüznü ses beni oraya götürdü. Ama Syd'in grubun sembolü olması bu kayıtlardan çok önceydi, çünkü her şeyi başlatan oydu ve onsuz hiçbir şey olmazdı ama onunla da devam edemezdi. Rock'n Roll tarihinde Syd önemli olabilir ya da olmayabilir ama Pink Floyd için insanların düşündüklerinden çok daha*

* "Shine On You Crazy Diamond" giriş cümlesi. "Remember when you were young, you shone like the sun/Shine on you crazy diamond"

önemli. Kendimi yıllarca onun tehdidi altında hissettim. Ama o ‘Wish You Were Here’ kayıtları esnasında ansızın çıkageldiğinde karşımda iri, şişman, kel, delirmiş bir insan buldum ve gözyaşlarımı tutamadım.”

Stüdyoya yürüyerek geldiği için geç kalan Rick’in anısında ise o anlar hâlâ dün gibi tazeydi: “Roger masasında miksaj yapıyordu, sonra onun yanında oturan şişman, kel bir adam gördüm. Bunu garipsemedim çünkü insanların bizi merak edip gelmesi normaldi. Sonra Roger ‘Bu adam kim bilmiyorsun değil mi?’ dedi. ‘Bu Syd.’ Büyük bir şoktu, çünkü onu altı yıldır hiç görmemiştim. Ayağa kalktı, dişlerini fırçaladı, yeniden oturdu ve ‘Pekâlâ, gitarı ne zaman çalacağım?’ dedi. Tabii yanında gitarını getirmemişti. Biz ise ‘Üzgünüz Syd, gitarların işi bitti’ dedik.”**

“Ne buldun? Aynı eski korkuları mı?/ Keşke burada olsaydın.”***

O gün Syd stüdyoda geçirdiği zamanın dikkat çeken bir bölümünü diş fırçalamaya harcasa da yeni şarkıyı dinleme fırsatı bulur. Roger, Syd’e fikrini sorar. Cevap basit ve kısadır: “Kulağa biraz eski geliyor.”

* <https://www.sabanciuniv.edu/tr/pink-floyda-dair>

** <https://onedio.com/haber/tum-bildiklerinizi-unutun-50-yili-asmis-bir-efsane-olan-pink-floyd-hakkinda-50-bilgi>

*** Wish You Were Here parçasından... What have you found? The same old fears. / Wish you were here

Albümün tümü Syd'e ithaf edilse de onun anısına yazılan iki parçanın dışındakiler müzik endüstrisine bir tavidir. Pink Floyd hem kendi içlerindeki hem müzik piyasasındaki yabancılaşmayı anlatmak istiyor gibiydi.*

Wish You Were Here, içindeki parçalar kadar kapağıyla da efsaneleşecekti. Kapağın konsepti çok uzun görüşmeler sonunda “*orada olamayı*” olarak belirlenir. Grup üyelerine göre; Syd stüdyoya gelmişti gelmesine ama orada değildi. Syd'in yokluğu, tamlığa erişememe hali ve olmayışın simgesiydi bu albümkapağı.** Fakat tasarımcı Storm Thorgerson'a göre orada olamayışın bir başka göndermesi de grup üyelerinedir. Çünkü Pink Floyd üyeleri kişisel ilişkileri yüzünden bedenlen yan yana olsalar da zihnen değildir.

Konsept belirlendikten sonra nasıl uygulanacağı tartışılır. Yokluğu önce albümün ambalajına taşımak isterler. Kazimir Malevich'in ikonik tablosu *Siyah Kare**** veya Beatles'ın boş kapağı değildir belki ama albümün saydam naylon kaplamasını siyah mat naylonla yapmaya karar verirler. Tam bir yokluk... İnsanların içinde ne olduğunu göremediği... Buna elbette plak şirketleri karşı çıkar. Thorgerson'un tasarım şirketi

* Orhan Kahyaoğlu, Sinan Güler: *Pink Floyd*, İmge Yayınevi, 3. Baskı, İstanbul, s. 42-43

** *Mind Over Matter: The Images of Pink Floyd: Thorgerson, Storm, Peter Curzon*, 1997

*** *Siyah Kare* modernizme önemli bir yol veren 20. yüzyılın simge eserlerinden biri haline gelmiştir. Aynı anda hem hiçlik hem her şeyi temsil eder.

Hipgnosis'ten George Hardie, el sıkışan iki metalik el tasarımlar ve bu tasarım siyah ambalajın üstüne sticker olarak eklenir. Zor duruma düşürülmemek için gerçek duygularını saklayan insanlar fikrinden ortaya çıkan tokalaşan metalik eller...

Sıra albüm kapağına geldiğinde Thorgerson "orada olamayış"ı alev almış bir adamla anlatmak ister. Yanan adam, bir başka adamla el sıkışıyordur. Fotoğraf çekimi esnasında epey zorluk yaşanır; zaten Thorgerson'un kapak çekimlerinin hiçbiri kolay olmayacaktır. Çekim esnasında yakılacak adamın üzeri özel şeffaf koruyucuyla kaplayıp ateşe verilir. İlk denemede rüzgâr ters taraftan estiği için dublör Ronnie Rondell'in bıyıklarının bir kısmı yanar. Bunun üzerine Rondell diğer adam olan Dany Roger'la yer değiştirir.* Kapak iki versiyonlu olarak piyasaya sürülür. Londra baskısında yanan adamı öne eğilmiş, Amerika baskısında ise geriye doğru görürüz.

Albüme bir de kartpostal yerleştirilir. Albümü alanlar "Keşke burada olsaydın" demek istediklerine gönderebilsin diye. Kartpostaldeki dalgasız suya dalan dalgıç fotoğrafı nefes keser. Dalgıcın suya yansımalarının çıkması için bir müddet hareketsiz kalması gerektiği düşünülürse, fotoğraf çekiminde kelimenin gerçek anlamıyla nefeslerin kesildiği doğrudur.

* <https://pinkfloydtrk.net/2016/01/20/pink-floyd-albüm-kapaklari-nin-hikayeleri>

Wish You Were Here... Burada olmayanlar, orada olmak isteyenler, belki de hiçbir yerde olamayanlar... Roger'ın burada olsan keşke dediği buradalık daha derin anlamlar içerir. Roger'ın kastettiği rasyonalitelere. Syd buraya ait değildir.

Syd, o yıl tıpkı stüdyo ziyaretinde olduğu gibi umulmadık anda David Gilmour'un düğününe katılır. Tören bitmeden de düğünden ayrılır. O gün Syd ve Pink Floyd üyelerinin son karşılaşmalarıdır. Birkaç yıl sonra Roger Londra'nın ünlü Harrods mağazasının önünden geçerken Syd'le göz göze gelecek; Syd ise elindeki şeker dolu torbaları atıp koşarak kaçacaktır. Gerçekten Roger'dan mı kaçmıştı? Yoksa kendinden ve kurban ettiği hayatının yansımasından mı? Onun için canavara dönüşmüş olan yaratıcı arzularının pençesinden mi?

“Gel buraya küçük çocuk, sen kazanan ve kaybeden/ Hadi gel, sen gerçeğin ve aldanışın madencisi/ Ve parla.”

Sıradan bir Pink Floyd dinleyicisi için bile *Wish You Were Here*'in yeri ayrıydı. Onlardan biri olan Derin Tık efsaneleşen parçayla ilgili anısını şöyle anlatıyor: *“Hayatımda mutlu, kaygısız, heyecanlı olduğumu hatırladığım son zaman aralığı Pink Floyd'un The*

* “Shine On You Crazy Diamond” parçasından...

Dark Side of the Moon albümlü tişörtünü giyen kız arkadaşımınla birlikte olduğum dönemdi. Pink Floyd'u sevdi ama benim Elton John'u sevdiğim kadar ya da Sinatra'yı hissettiğim gibi değildi. Fakat ne olursa olsun ondan sonra ne Ay'ın karanlık tarafından çıkabildim ne de iflah olmaz bir Pink Floyd dinleyicisi oldum. Tek bir şarkı hariç. Tıpkı mutlu çiftleri, gülen gözleri gördüğümde imrendiğim zamanlardaki gibi... Ara sıra dinlediğim, bazen kafamı yastığa koyduğumda zamansızca aklıma gelen şarkısı keşke burada olsaydın. Ya da keşke ben orada kalsaydım da diyebilirim."

Keşke Pink Floyd'la kalsaydın Syd Barrett...

Akıl ile zekâ aynı şey değildir. Zekâ kendinden menkul bir cevher ise akıl koşulları oluşturan stratejidir. Zekâ kendiliğindendir oysa akıl uzun soluklu bir yol haritasıdır. Akıl zaafı bilmek değil örtebilme becerisidir. Tehditleri yok edebilmekten ziyade, tehditleri oluşturan koşulları yok edebilmektir. Zekâ kontrolsüz öfke gibi aniden parlar. O yüzden zekâ daha vahşi bir şey, akıl onu yontan kültürel bir tecrübedir. Yani Syd bu grubun zekâsı idiye; Roger da aklısıdır. Grubu taşıyan, ona konsept projeler üreten, dinamizmi sürdürüdür Roger.

Syd ve Roger ikilemi yerini Roger ve Dave ikilemine bıraktığında; Roger “akıl”, Dave ise “kalp” sıfatıyla kıyaslanacaktır. Zekâ mı akıl mı? Akıl mı kalp mi?

1973 *The Dark Side of the Moon*, 1975 *Wish You Were Here* ve yine iki yıllık bir ara... Ve 1977 *Animals*... Kimilerine göre zorlama, kimilerine göre bir başka başyapıt.

Animals fiziksel ve sözel anlamda Roger’ın egemenliğinde bir albüm. Öncelikle parçalardaki tüm sözler ona ait. Esin kaynağı ise George Orwell’ tarafından 1945’te yazılan, orijinal adı *Animal Farm*** olan *Hayvan Çiftliği* romanıdır. Referans noktaları farklıdır. George Orwell *Hayvan Çiftliği*’nde Stalinizm’i*** eleştirirken, *Animals* kapitalizmi genel biçimde sorgular.

Roger, *Animals*’ta İngiliz toplumunu eleştirirken onu köpekler, domuzlar ve koyunlar olarak üçe ayırır. Koyunlar sürüden ayrılmayan bilinçsiz insanları; domuzlar kendilerine insanın ahlaki açıdan ne yapıp ne

* 20. yüzyıl İngiliz edebiyatının önde gelen kalemleri arasındadır. *Bin Dokuz Yüz Seksen Dört* adlı romanı ve romanda yarattığı Big Brother kavramı ile tanınır.

** Dünya edebiyatında yergi türünün başyapıtlarından biri olarak kabul edilen roman 1940’lardaki reel sosyalizmin eleştirisidir.

*** Josef Stalin’in uyguladığı Marksist-Leninist ideolojinin teori ve pratiğini anlatan kavramdır.

yapmaması gerektiğini denetleme görevi veren ahlak polislerini, para ve güç sahibi olan kesimi; köpekler ise açgözlü ve arkadan hançerlemeyi seven işadamlarını, hükümeti ve yargı organlarını temsil eder.* Albümdeki şarkılardan da anlaşılacağı üzere, hayvanların her biri belirli insan tiplerine karşılık gelmektedir. Grubun konserlerinde de kullandığı uçan domuz, “Pigs on the Wings” şarkısında da geçen köpeğin kendisini koruması gereken bir figürdür. Albümün genelinde bahsi geçen kapitalist sömürgeci zihniyete bir eleştiri olarak kullanılan uçan domuz, bir dönem konserlerinin genel temasını da oluşturur. Koyun, zamanını hiçbir şey yapmadan ve gerçeklerden uzak bir hayal dünyasında geçiren, kaderini çobanının ellerine bırakmış olan ve düşünmeden yaşayan insanı simgeler. Burada çoban İncil’de atıfta bulunmak için özellikle kullanılmıştır. “*Tanrı çobanımdır*” sözleri, insanın kaderinin tamamen Tanrı’ya ait olduğunu ve gerektiğinde kendini gözü kapalı feda eden çoban metaforundaki sürü haline getirilmiş yığınları temsil eder. Görmeyen, duymayan ve karşı çıkmayan sessiz çoğunluklara karşı yapılan eleştiriler albümdeki diğer şarkı sözlerinden de anlaşılır. İnsan sadece “*duvardaki bir diğer tuğla*”dır.**

* <https://pinkfloydtrk.net/2016/01/20>

** *Atatürk Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi Dergisi*, “Pink Floyd Albüm Kapaklarının Göstergebilim İlkelerine Göre İncelenmesi”, Doç. Dr. Mithat Yılmaz, Arş. Gör. Sümeyye Özbek, Gül Özdemir, 2019, s. 61-62

Pek çok kişi ve kurumu rahatsız edecek içeriğe sahip albüm, Soğuk Savaş yılları olmasına rağmen büyük sayılabilecek başarılar elde eder. Bu albüm sadece kapitalizm patronlarını rahatsız etmekle kalmaz, grup içinde de aykırı seslerin yükselmesine sebep olur. Konu Roger'ın kısıtlayıcı tutumudur; özellikle Dave'e karşı. Nick bir söyleşide kendi stüdyolarında kaydettikleri *Animals*'ın grup ruhuna geri dönüş olduğunu söylerken, kayıtlar sırasında bol bol güldüklerini söylüyor ve ekliyordu: *"Bu dönemde Roger yeni fikirlerle dolup taşıyor, aynı zamanda Dave'i gerçekten zorluyor, onu engelliyordu."* Dave ise kendini albümün beyni olarak belirtiyor ve *"Animals'ta esas müzikal güç bendim. Roger şarkı sözlerini yazan, hareketi sağlıyordu"* diyerek noktayı koyuyordu. Onun bu iddiasına kanıt "Dogs"tu. Parçada David'in gitarının etkisi Roger'ın sözlerini gölgede bırakıyordu.

Albümün kapak tasarımının fikir babası da alıştığımız gibi Storm değil Roger'dır. Roger *"Bir fabrika kullanılmalı"* der ve Londra'nın merkezinde terk edilmiş vaziyetteki kömürle çalışan enerji santrali bu kapakla ölümsüzleşir. Bacaların arasından görünen 10 metre uzunluğunda 6 metre genişliğinde domuz şeklinde balon İngiliz Parlamentosu'nun önünden geçirilerek getirilir. "Algie the Pig"i farklı açılardan görüntüleyebilmek için 11 fotoğrafçı ve ipinden kurtulursa diye bir de nişancı tutulur. İlk gün balon şişilemez. İkinci gün balonu yükseltmekle görevli kişi

gelmediği için çekim uzar. Üçüncü gün Algie havalanır, ancak rüzgârlı havayla birlikte iplerinden kopar ve gökyüzünde salınmaya başlar. Aksilik bu ya o gün de nişancıyı çağırmayı unutmuşlardır. Heathrow Havalimanı'ndaki uçaklar, rotalarında bir domuzun dolaşıyor olması sebebiyle kalkışlarını ertelemek zorunda kalır. Algie gece saatlerinde bir çiftliğe iniş yapar.* Sonradan üstündeki hasarlar düzeltilir ve enerji santrali üzerinde uçurularak efsane albüm kapaklarına adını yazdırır. "Algie the Pig", sonraki yıllarda neredeyse tüm Pink Floyd konserlerinin maskotu olur. Kapitalist liderleri sembolize eden ve başımızda uçup duran bu sembol** en çok Battersea Enerji Santrali'nin üzerinde havalanmış haliyle akıllarda kalır. Bu çekimin 35. yılı vesilesiyle 2011'de Algie bir kez daha Battersea üzerinde görülür. 40. yılında ise bir müzayede şirketi tarafından satılması planlanacak fakat Pink Floyd üyelerinin talebiyle satıştan kaldırılacaktı. Bakalım Algie'yi 50. yılında neler bekliyor? Uçan pembe domuz oraya bilgisayar marifetiyle de yerleştirilebilirdi. Fakat bunu Roger istememişti. Roger kabul etse bile Storm kabul etmez, kendine yakıştırmazdı muhtemelen. Çünkü Storm Thorgerson'un en büyük prensibi bilgisayar kullanmamasıydı. İleride kendisine bu tutumu sorulduğunda "Açıkça söyleyebilirim ki

* <https://bantmag.com/40-sene-once-bugun-pink-floydun-animals-album-kapak-cekimi-ve-gokyuzunde-salanan-algie-the-pig>

** Age. s. 62

**"Anne bombayı atacaklar mı dersin
Şarkımı sevecekler mi dersin
Topumu patlatacaklar mı dersin?"**

– "Mother"*

* Albüm: *The Wall*, Şarkı: Mother, Orhan Kahyaoğlu, Sinan Güler: Pink Floyd, İmge Yayınevi, 3. Baskı, İstanbul, s. 86

-VII-

“Kilidi Açamazsan Kır Kapıyı!”

Gençler için başkaldırı şarkısı... Okul çocukları için kutsal öğrencilik marşı... Entelektüeller için sanatın topluma karşı görevini yerine getirdiği eser... Kimine göre mesajın doğrudan kendisi... Diğerine göre isyankâr ruhların şarkısı!

“Another Brick in the Wall” dinleyip kapı çarpmak için ille de var olan büyük düzene kafa tutuyor olmak gerekmiyor. Annemizin bizi artık anlamadığını düşündüğümüzde, öğretmen bize taktığında, babamız araba anahtarını vermediğinde; kendi küçük dünyamızdaki üstümüze gelen duvarları şiddetiyle yıka-bilmek için o kapılar çarpıldı... O esnada içimizdeki orkestra da “Another Brick in the Wall”u vuruyordu.

“Another Brick in the Wall”, tüm kapı çarpmalarında, evden kaçmalarda, okulu asmalarda, öğretmen kulağını çektiğinde insanın içinde dev bir orkestra eşliğinde içinizde çalmaya başlar.

“Gördünüz mü korkmuş insanları/ Duydunuz mu düşen bombaları/ Hiç merak ettiniz mi/ Neden sığınaclara kaçıştığımızı/ Cesur yeni bir dünya için verilen sözün/ Tutulmadığı ortaya çıktığında, açık mavi gökyüzünün altında?”

Rock dünyasının en ilgi çekici ve yaratıcı albümlerinden olan Pink Floyd’un duvarı hepimizin görünen ve görünmeyen duvarlarını yıkma mücadelesini anlatır.

The Wall, resmi rakamlara göre dünyanın en çok satan 10 albümünden biridir.” Pink Floyd adını duymayan olabilir fakat albümdeki “Another Brick in The Wall”un dilimize çevirisi “Bizim eğitime ihtiyacımız yok” olarak yapılan “We dont need no education” cümlesindeki notaları işitmeyen kulak çok azdır. Tuğla örülü beyaz duvar görselini de unutmamak lazım.

“Another Brick in The Wall” parçası *The Wall* albümünün en çok ses getiren eseri olsa da aslında

* Albüm: *The Wall*, Şarkı: Goodbye Blue Sky

** <https://www.gazeteduvar.com.tr/dunya-forum/2019/12/03/the-wall-40-yasinda-bir-komunist-askerin-gizli-hikayesi>

albüm, içindeki her bir şarkıyla bütünlük içerir. Yabancılaşmayı, mikro ya da makro düzeyde fark etmeksizin otoriteleri ve modern toplumun karşısında örülen duvarları konu alan albüm dünyanın en büyük rock konsept albümlerinden kabul edilir. *The Wall* aynı zamanda rock opera tarzı bir albümdür ve bu tarzı ilk deneyen isim de Syd'dir.

Albümün hikâyesi 1977'de *Animals* konseri turnesinin Montreal ayağında başlar. Grup üyeleri arasındaki iletişimsizliğin zirve yaptığı dönemdir. Roger konser esnasında tanrısal kahramanlar anlamına gelen "*Demigods!*" diye bağırarak sahneye tırmanmaya çalışan gencin yüzüne tükürür. O gece seyirciyle arasına duvar örülen Roger otel odasına vardığında duvarlı bir sahne çizimi *The Wall* fikri oluşur. Hikâyeyi ve müziği daha sonra dolduracaktır.

Roger bir yıl boyunca *The Wall*'ın sözlerini yazar; 1979 yılına gelindiğinde grup üyeleri yoğun bir çalışmaya girer. Dokuz ayın sonunda dışı duvarla kaplı bir kapakla çiftli albüm doğar. Albüm sanki cenin olan rahimden kopan bir çocuğun hikâyesiyle başlayıp duvarın dışında kalanlarla biter.

İşitsel ve görsel olarak patlayıcı olan duvar, savaşın paramparça ettiği çocukluğun simgesi gibidir. Yıkıcı olduğu kadar güçlü bir uyarıcının doruk noktasıdır! Pink, kayıp çocukluğunu arayan yas tutar bir haldedir. Pink'in babasının savaşa katılmasıyla savaşla

harap olan bir ülkenin belki de bir çocuğun kaybettikleridir *The Wall*! Anneyle güçlü bir bağı olan Pink, onun korumacılığıyla geride kalan arasında bir zihin duvarı inşa eder. Hayatın tüm şiddetinden, adaletsizlikten, sıkıcılıktan uzak yabancılaşmış soyut duvarlar örer. O duvara her defasında bir tuğla koyar. Babasızlık, otoriter anne, mutsuz evlilik, ölüm belgesini imzalayan bir ülke ve daha pek çok sentetik çarkın dişlileri... Duvar kapandıkça geride kalan dünya ile arasındaki mesafe büyür, büyür... Ve Pink, bir delilik boşluğuna, sanki gayya kuyusuna düşmüş gibidir. Ve son tuğlayı da yapıştırır. Artık tamamlanmıştır. İkinci Dünya Savaşı sırasında dünyayı kışkırtan, ulusunu yaralayan, babasını öldüren, diktatörleştiren sistemden kendisini izole etmiştir. Pink, aslında korkularını, kaygılarını, travmalarını, isyanını örmüştür bu duvarlara.

Grupta, Roger'ın sürekli öne çıkmasıyla ilgili rahatsızlıklar süredursun *The Wall* bu huzursuzluğu kamçılarıcasına tamamen Roger tarafından yazılmıştır. Albüm bireyin yaşam koşullarının ve korkularının sonucu olarak kendisine, çevresine ve dünyaya yabancılaşmasını anlatır. Buna sebep olarak da iletişim-sizliği gösterir. Karşısındakiyle iletişim kuramayan korkar; bu korkuyla yalnızlaşır ve yalnızlığını devam ettirmek ve kendini korumak için duvar örer.

Roger bu anlatımı Pink isimli kahraman üzerinden, insan hayatının evrelerini sıralayan bir kronolojiyle yapar. Albümün ilk parçası “In The Flesh?”te yetişkin Pink karşımıza çıksa da “The Thin Ice”ta Pink’in bebekliğine döner ve anne ile karşılaşırız.

İnsan hayatının tüm iktidarla karşılaşmalarında, nesne ile ilişkisinde, cinsiyet ayrımlarında, radikalizm, yalnızlık, savaş, evlilik gibi konularda da ciddi eleştiriler vardır. Albümdeki Pink karakteri babasız büyüdüğü için annesi ile bağı zaman zaman patolojik bir bağlanmaya dönüşmüştür. Biraz Freudyen bir iktidar eleştirisidir *The Wall*. Çocukluk travmasını aşamayan Pink, şizofrenik bağlarla hayatı algılamaya çalışır. Freud’un dediği gibi Tanrı baba, okul baba, kilise baba, devlet baba. Aslında ilişki kurduğumuz her şey babanın kontrolünde lakin Pink’te baba olmadığı için bu otorite annenin elindedir.

Roger albümdeki kahramanı yüzde yetmiş kendisinden, yüzde yirmi beş Syd’den ve yüzde beş de erken yaşta kaybettiği davulcusu Keith Moon’dan etkilenerек oluşturduğunu söyler. Kişisel korkuları olan Pink, 2010 yılından sonra Roger tarafından gerçekleştirilecek “The Wall Live”larda insani korkulardan sıyrılacak, ülkeler arası korku ve iletişimsizliklere evrilecektir.

“Baba okyanusun ötesine uçtu/ Yalnızca bir anı bırakıp geride/ Bir fotoğraf aile albümünde.”

Albümün en çok ses getiren parçası “Another Brick in The Wall” üç parçalı kompozisyona sahiptir ve adeta bir sinema filmi izliyormuşçasına dinlenir.

İlk bölüm Roger’ın kendi hikâyesidir. Babasını savaşta kaybeden Pink aslında Roger’dır, baba karakteri ise Eric Fletcher Waters’tır.

Katı eğitim sistemine karşı protesto niteliği taşıyan parçanın ikinci bölümü 13-15 yaş arası 23 okul öğrencisinden oluşan bir koro tarafından seslendirilir. İnsanı diriltiren, isyanı coşkuya dönüştüren bir ritmi vardır. Öğretmenleri tarafından aşağılanan Pink burada öğretmenlerine ve eğitim sistemine karşı çıkıyordur. Şarkı sözlerinden her ne kadar öğretmenlere ve okula karşı bir duruş hâkim gibi gözükse de aslında böyle bir durum söz konusu değildir. Şarkının ilk kısmında geçen “*We don’t need no education*” cümlesindeki iki olumsuz formun aynı cümlede kullanılması bir gramer hatası olup, aslında eğitime ihtiyaç olduğunu gösteren bir eleştiridir. Şarkıda bir diğer yakarış da öğretmenlerin ve okul yöneticilerinin, öğrencilerin kişiliklerine, yaratıcılıklarına önem vermeyip onları isimsiz ve sıradan insanlar yapmalarına karşıdır.

* “Another Brick in The Wall”, Duvardaki Diğer Tuğla-I, Necmiye Uçansoy, Nedime Harmandağlı: *The Wall* 20. Yıl Özel Baskı Pink Floyd, 1996, İmge Yayınevi, İstanbul, s. 291

Waters bu bölümle ilgili hikâyesini, 1950’lerde gittiği Cambridgeshire Erkek Okulu’ndaki niteliksiz öğretmenlerine dayandırır. Öğretmenleri onun hayatındaki tuğlalardır ve kendini korumak adına bu tuğlalardan bir duvar örmüştür.

Parçanın bu bölümü daha sonra tekli olarak yayınlanır. Bu haliyle birçok ülke listelerinde birinci sıraya çıkar; dünyada dört milyon kopyanın üzerinde satış rakamına ulaşır ve 1979 Grammy Ödülleri’ne aday gösterilir.

“Another Brick in The Wall” sadece alkışlanmaz; hatta konusu yüzünden pek çok ülkede yasaklanır. Bunun en ünlü örneği 1980’de Güney Afrika’da bir okul protestosunun marşı haline geldiği için yasaklanmasıdır. 2000’li yılların başında klibe eşlik eden öğrenciler telif hakkı için gruba dava açmaya hazırlanacaklardır. Pink Floyd albüm kaydı sırasında çocuklara ücret ödememiş, okullarına 1000 sterlin bağış yapmıştır.

Bu parçanın ülkemiz için de özel bir yeri vardır. 2018 yılında İstanbul Zihinsel Engelliler İçin Eğitim ve Dayanışma Vakfı (İZEV) öğrencileri Roger Waters’a kendilerini tanıtan bir video gönderir. Roger dünyada ilk kez “Another Brick in The Wall” şarkısına Türkçe söz yazabilme ve iki yıl kullanabilme hakkını İZEV’e verir. Engelli öğrenciler, Yaşam Köyü kurulabilmesi için Selda Bağcan, Koray Avcı, Yavuz Dizdar,

Funda Arar ve Kubat gibi ünlü sanatçılarla “Yaşam Hakkı-Duvar” şarkısını yorumlar.

Albümün efsaneleşecek bir diğer parçası da “Comfortably Numb”dır. Roger bu parçayı Syd’le verdikleri konserler sırasında Syd’in kasılmalarından etkilenecek yazmıştır. Bu şarkı acının, huzursuzluğun, gidecek bir uyuşmaya teslim olmasının hikâyesidir.

The Wall albümü konsept albüm tanımlamasına konulabilecek türdendir. Albüm teatral, aynı zamanda sinematografik bir çerçevesinin olması nedeniyle müzikal opera türüyle rock müziğinde çığır açar. İngiltere’de üçüncü, ABD’de de birinci sıraya çıkan albüm, 23 kez Platin Plak ödülü alır. *The Wall* 1982’de Alan Parker yönetmenliğinde sinemaya aktarılır. Filmde albüme sığmadığı için çıkarılan “What Shall We Do Now” parçasına da yer verilir.

Albümde ve filmde pek çok metafor vardır. Çekiçler; toplumdaki yıkıcı gücü, despotizmi temsil eder. Yönetimler de duvarı yıkmak için çekici kullanır. Tuğlalar; yaşamdaki zorlukları temsil eder. Bu engellerin birleşmesiyle duvarlar örülecektir. Beyaz/Kırmızı Çekiç Arması: Beyaz masumiyet simgesiyle, kırmızı kan karışımından oluşan pembe (Pink) rengi özelinde diktatoryal eğilimleri sembolize eder. Göz ve Ağzı Olmayan Yüzler: Görmeyen ve konuşmayan sistemin körleştirdiği konuşturmadığı aynılaşmış insanları temsil eder. Solucanlar: Sistemin

insanı çürüttüğünün sembolüdür. İtiraz edemeyen, tepki gösteremeyen, solucana dönüşen öğrencileri sembolize eder. Tabii bu sürünüş duygusal ruhsal sürüklenmeyi de beraberinde getirir. Çiçeklerin Savaş: Cinsler arasındaki mücadeleleri simgeler, akrep hikâyedeki kahramanın onu aldatan karısıdır.* Konserde “One of My Turns” de yeşil bir kukla olarak duvarın üstünden sarkıtılır. Öğretmen ise açık bir biçimde tek-tipleştirilmiş, yaratıcılığa önem veremeyen öğrencileri küçük düşüren öğretmenleri temsil eder. Bu büyük balon kuklayı *Another Brick in The Wall*’da izleriz.

Domuz ise 1977 yılında çıkan *Animals* albümündeki kapakta fabrika üstünde uçan domuz sonrasında grubun simgesi olur. *The Wall* konserlerinde seyircilerin üzerinde büyük bir şişme balon olarak uçar. Roger Waters’ın albümün turnesi kapsamında verdiği bir konserde, albümde yer alan “Comfortably Numb” şarkısını söylerken arkasında duran devasa bir duvarın olması ve performansın sonuna doğru Waters’ın duvarı yıkması (içsel anlamda toplumun ve bazen de insanın kendi kendine ördüğü duvarlar) ve yıkılan duvarın ardından yeniden inşa edilen bir dünya örneği çok yerinde olur.**

* <https://pinkfloydturk.net/2016/01/20/pink-floyd>

** *Atatürk Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi Dergisi*, “Pink Floyd Albüm Kapaklarının Göstergebilim İlkelerine Göre İncelenmesi”, Doç. Dr. Mithat Yılmaz, Arş. Gör. Sümeyye Özbek, Gül Özdemir, 2019, s. 60

The Wall albümü tek bir karakterin hikâyesini anlatıyor gibi görünmesine rağmen ben değil hep biz üzerine kuruludur. Biz, uygun adım yürüyen kurumsallığın, resmi ilişkilerin ürettiği aynılığın, bireysel olunamayan aynı yüzlerin simgesidir. Albüm, Pink Floyd'un kara komediyi andıran, acıyı absürdleştiren ve sonra da yüzlere vurulan bir şakadır. Grup bu ironiyi teatral bir atmosferle adeta görsel şova dönüştürür.

The Wall ilk olarak Pink Floyd tarafından bütünüyle 1980-1981 yılları arasında 17 kez sahnelenir. 21 Temmuz 1990'da Roger Waters Berlin Duvarı'nın yıkılışından 8 ay sonra, pek çok sanatçının katılımıyla şaşıaalı bir "The Wall Live" konseri verir. Konser bir yardım derneğı olan The Memorial Fund for Disasters Relieve için eski şehrin kalbi sayılan Potsdamer Platz'da* yapılır. Konserde Roger'a Bryan Adams, The Band, Paul Carrack, Tim Curry, Thomas Dolby, Marianne Faithfull, Albert Finney, James Galway, Jerry Hall, The Hooters, Cyndi Lauper, Ute Lemper, Joni Mitchell, Paddy Moloney, Van Morrison, Sinéad O'Connor, The Scorpions ve Michael Kamen tarafından yönetilen Sovyet Ordusu Askeri Orkestrası ile Doğı Berlin Radyo Orkestrası ve Korosu eşlik eder. Bu tarihi anı ve büyüleyici görsel şöleni 200 bin kişi izler.

* Berlin'de bulunan kent meydanı.

Aslında bu albüm bir dönemin sonuydu grup için. Syd sonrası gruptaki iktidar savaşı bu albümle alevlendi. Roger'ın gruptaki iktidarı Dave'i rahatsız ediyordu. Aslında Dave müzik dehasıydı; Roger ise gerçek bir söz ustasıydı ama becerilerini birleştirmek istemediler. Kişinin kendine bir duvar örerek toplumdan soyutlanması, yabancılaşması ve korkularıyla baş başa kalmasını kusursuz bir müzikal şova dönüştüren Pink Floyd ekibi, ironik bir biçimde yıllar içinde birbirlerine yabancılaştılar. Belki de *The Wall*'daki duvarları birbirlerine de örmeye başlamışlardı.

~~~~~

*“Ne kullanacağız doldurmak için
Daha önce bahsettiğimiz boş yerleri?
Nasıl dolduracağım son kalan boşlukları?”**

~~~~~

* Albüm: *The Wall*, Şarkı: “Empty Spaces” (Boş Yerler), Necmiye Uçansoy, Nedime Harmandağlı: *The Wall 20. Yıl Özel Baskı Pink Floyd*, 1996, İmge Yayınevi, İstanbul, s. 303

**“Ne oldu o savaş sonrası rüyasına
Oh Maggie Maggie ne yaptık biz?”***

* Albüm: *The Final Cut*, Şarkı: The Post War Dream, Orhan Kahyaoğlu,
Sinan Güler: *Pink Floyd*, İmge Yayınevi, 3. Baskı, İstanbul, s. 113

-VIII-

*“Zaman geçti, şarkı bitti
Söyleyecek bir şeylerim daha olduğunu
sanmıştım.”**

Roger’ın egemenliğindeki *The Wall* albümüyle Pink Floyd’un harçsız duvarında tuğlalar yerinden oynamış ve duvar yıkılmak üzere çatlamıştır.

Grup, yönetmenliğini Alan Parker’ın üstlendiği *Pink Floyd The Wall* filminin “soundtrack”i için 1982’de yeni bir projeye başlar. Çalışmada film için yeniden kaydedilen şarkılarının yanı sıra *The Wall* albümünün devamı olacak birkaç yeni şarkının yer alması planlanır. Aynı tarihlerde altı hafta süren Falkland

* Albüm: *The Dark Side of The Moon*, Şarkı: Time, Necmiye Uçansoy, Nedime Harmandağlı: *The Wall 20. Yıl Özel Baskı Pink Floyd*, 1996, İmge Yayınevi, İstanbul, 243

Savaş* yaşanmış, Başbakan Margaret Thatcher'ın** Arjantin'in Falkland Adaları'nı işgaline verdiği cevabı yanlış bulan Roger umutsuzluğa sürüklenmiştir.*** Üstelik yönetmen Allan Parker'la anlaşmazlıklar söz konusudur. Tüm bu durumlar Roger'ı savaş karşıtı bir konsept hazırlamaya iter. Hukuk şiddet üretir diyen Foucault ve de Alain Resnais'nin belgeselinde olduğu gibi Nazi subaylarının deyimiyle: *Biz Yasadışı Bir Şey Yapmadık*. Bu albüm de yasaları ve yasaların şiddetini eleştiriyordu. Bu eleştiriler Birleşik Krallık Başbakanı Thatcher'a yönelikti ve Thatcher, albüm boyunca "Maggie" lakabıyla anılıyordu.

16. yüzyılda İspanya'nın idaresinde bulunan adalar, 18. yüzyılın başlarında Arjantin'in İspanya'dan bağımsızlığını kazanmasından sonra Arjantin hâkimiyetine girer. İngiliz kuvvetleri 1833 yılında adalara gelerek oralardaki Arjantinli yerleşimcileri uzaklaştırmış ve yerlerine İngiliz yerleşimcileri yerleştirmiştir. Arjantin hükümetleri, Falkland Adaları'ndaki İngiliz kolonisinin kurulmasından itibaren İngiliz yönetimini protesto etmiş ve adalar üzerindeki hak iddialarını her fırsatta dile getirmiştir. Birleşmiş Milletler'in kurulmasının ardından iki ülke arasında bir anlaşmazlık olduğu kabul edilmiş ve bir koloni sorunu olarak

* 2 Nisan 1982'de Arjantin'in Falkland ve Güney Georgia adalarını işgal etmesi ile başlayan savaştır.

** Birleşik Krallık'ta en uzun süre başbakanlık yapan kişi ve ülkenin ilk kadın başbakanı.

*** https://tr.wikipedia.org/wiki/The_Final_Cut

ele alınmıştır. Arjantin ordusu, 1965 yılında başlayan diplomatik görüşmelerin başarısız olması sebebiyle 2 Nisan 1982 tarihinde adaları işgal etmiştir.*

Bu tarihsel bilgi Pink Floyd'un bu albümünü anlamamız için kıymetlidir. Çünkü *The Final Cut* aslında İngiltere'nin bu tarihsel dönemine gönderme yapar. Albümle ilgili bir diğer önemli konu da grubun kendi içindeki tarihiyle ilgilidir.

Roger, babası Eric Fletcher Waters'ın ölümü ve savaşların görünen ve görünmeyen yıkımları üzerinden yeniden üretim masasına oturur. Roger bu albümde de sözün gücüne sığınır ama *The Wall* albümünde kovduğu Rick Wright bu kez yanında yoktur. Nick, "Two Suns in The Sunset" şarkısında bateri çalmaz, Gilmour ise küçük katkılarla yetinir." *The Final Cut* albümü, 1983'te böylesi bir ortamda piyasaya sürülür. Roger'ın savaşta kaybettiği babasına ithaf ettiği bu albüm; Pink Floyd'u kaybettiği, zorla ayakta duran duvarların yıkıldığı albüm olacaktır.

Alt başlığı "A Requiem For The Post War Dream" yani "Savaş Sonrası Rüyasına Bir Ağıt" olan *The Final Cut* gerçekten de tam bir ağıt gibidir. Savaşın kayıplarını, kaybedilenin yasını avaz avaz bağırır. Güçlü anti-savaş söylemleriyle, savaş karşıtı ideolojiyi en iyi

* Hatay Mustafa Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Tarih Ana Bilim Dalı, İngiltere-Arjantin İlişkileri: Falkland Savaşı Yüksek Lisans Tezi, Hazırlayan: Tuğrul Erdem Doğru, Hatay, 2019, s. 6

** <https://www.themaggar.com/pink-floyd-kimdir>

biçimde söze döker. İlk defa sert siyasi düşüncelerin dile geldiği bu albüm, 25 hafta listelerde bir numara da kalır. *The Wall* albümünde olmayan şarkılar toplanmış; Gilmour sadece üç tane iyi parça olduğunu iddia etse de, savaş karşıtı güçlü bir albüm olmayı başarmıştır. Kapağında bir savaş gazisinin madalyalarının yan çekilmiş fotoğrafı yer alır. *The Final Cut*'ta *The Wall*'da olduğu gibi lineer bir kurgu yoktur. Dinleyeni kısmi anlara tanıklık ettirir.

İçinizdeki politik hislerden arınıp albümü dinlediğinizde farklı boyuta geçersiniz. Sanki o savaş sizin kendinizle yaptığınız savaştır. Her dinlediğiniz başka bir cümle ve kelime yüreğinize takılır. Sanki ateş üstünde yürürsünüz. Sonunda yüzünüze soğuk bir kova su çarpmak istersiniz.

The Wall'un meşhur öğretmeninin bir savaş kahramanı olduğuna dair yönlendirmeler vardır. Bu albümün ana karakteri Hero'dur.

Albümün ilk parçası "The Post War Dream" ana karakter Hero'nun arabasının radyosundan dinlediği haberlerle başlar.* Haberde Falkland çıkarmasında batan Atlantic Conveyor gemisinin bir benzerinin Japonya'da imal edileceği anlatılıyordur. Sosyolojik gerçekler, doğal seslerle verilir. Dinleyici o yılların kolektif korkusu nükleer savaşla karşı karşıya gelir. Maggie'ye yapılan göndermeler muhafazakâr

* <https://pinkfloydtrk.net/2007/11/02/1983-the-final-cut>

başbakan Thatcher'a yöneliktir. "*Maggie neler oluyor bize?*" tartışmasıyla albüm boyunca karşılaşırız.

Sesin başka türden salt gerçekliği belki de yansıtılmak isteniyor. Ses yine bir karakter gibi dinleyeni albüm boyunca yolculuk ettiriyor.

"The Gunner's Dream"de ise, diktatörlükten ve terörizm tehdidinden uzak savaş sonrası hayali anlatılır. Michael Kamen'in piyanosu ile uzaklaşılan yerden, Roger'ın insanın içini tırmalayan hüzünlü sesiyle geri dönülür. Öğretmenin arkadaşı asker, paraşütle aşağıya inerken öleceğini hissedip cenazesini düşünür ve Roger Waters bu cenazeyi kusursuzca resmeder. Kiliseden çıkarken çalınan çanlar arasında askerin annesinin beyaz saçlarının parlaması ve bando müzik çalarken akan gözyaşları...

Albümün A yüzünün son parçası "Paranoid Eyes"ın ilk yarısı orkestrayla çalınmıştır; Hero alkolizmin arkasına sığınmış ve korkularından kaçmaktadır.

Albümün ikinci yüzündeki hikâye İkinci Dünya Savaşı ile 1982'de İngiltere'nin yaptığı çıkarma arasında kurgulanır. Roger tarihin tekerrür ettiğini söyler; İkinci Dünya Savaşı'nın kıyımı bitmeden başka bir savaşa girilmesinin isyanını haykırır.

Albümün en popüler parçası "The Fletcher Memorial Home" yani "Fletcher'ın Anıt Evi"dir. Fletcher, Roger'ın babasının göbek adıdır. Şarkıda bir bireyin acılarından çok dünya liderlerine seslenilir. Düzelmeleri

mümkün olmayan tiranlar ve krallar için yapılan “Fletcher Anıt Evi”, Roger’ın hafıza müzesi gibidir. Roger 1980’lerin liderlerini bu eve tıkar ve onlara orada kendi egolarını tatmin etmelerini tavsiye eder. Liderlerin hayaletini bu eve tıkıyor Roger. Senfonik bir parça olan bu şarkıda Michael Kamen’in gücünü unutmamak gerek. Ve elbette Dave’in efsane gitar solosunu da... Parçanın sonunda Roger herkesi bir araya toplar ve nihai çözümü önerir. Burada şiddetin çözümü için yine şiddet isteniyor gibidir; tüyleriniz diken diken olur.

Albüme adını veren şarkı “The Final Cut”ta ise Dave’in gitar solosu ve Roger’ın can yakan vokali dinleyeni dramatik açıdan zirveye çıkarır. Kahraman bir şey diyecektir, bomba sesinden duyulmaz. Bir bakıma savaşın kendinden menkul acımasız gerçekliği sözü yırtıp geçer. Kahraman adeta *The Wall*’a gönderme yaparak, “*Sana duvarın arkasında ne olduğunu göstereceğim*” der. Film endüstrisinde, filmin müzikleri eklenmeden önceki son haline verilen ad olan *The Final Cut*’ı Roger intiharı ve arkadan bıçaklanmayı anlatmak için kullanır. İçindeki karanlık nedeniyle intihar etmek isteyen kahramanı yaşama çeviren *The Wall*’da da duyulan telefon sesidir.

Albüm, huzuru kaçan dünyanın sonunu getirecek nükleer bir soykırımı anlatan “Two Suns in The Sunset” ile biter. Dinledikçe huzur veren ezgiye sahip olması, araba sesleri ile sanki üstü açık bir arabada

meltem esintisinde müzik dinliyormuş hissi verir. Gerçek hiç de öyle değildir. Arabasıyla ilerleyen kahraman gökte ikinci bir güneş gördüğünü sanır. Oysa patlayan bir atom bombasıdır. Patlamanın ardından herkes huzura erer; çünkü herkes ölmüştür.

Misyonunun, sözlerinin, müziğinin, kullanılan ses efektlerinin dışında *The Final Cut*'ı Pink Floyd tarihinde önemli yapan bir diğer konu bu albümden sonra Pink Floyd'da ikinci büyük ayrılışın olmasıdır. Roger'ın otoriter tavırlarından rahatsız olan grup üyelerinin tavrı bu albümde fazlasıyla görünür olur. Pink Floyd bu albümü sahiplenmez; belki de bu yüzden *Roll* dergisi *The Final Cut*'ı Roger'ın ilk solo albümü olarak değerlendirmeyi tercih eder.

Roger gider...

~~~~~

*“Bıçağı tuttum titreyen ellerimle
Tam yapmaya hazırlanıyordum ki telefon çaldı
Hiçbir zaman bulamadım son darbeyi
indirecek yürekliliği!”**

~~~~~

* Albüm: *The Final Cut*, Şarkı: *The Final Cut*, Orhan Kahyaoğlu, Sinan Güler: *Pink Floyd*, İmge Yayınevi, 3. Baskı, İstanbul, s. 125

"Ve eğer açarsam size kalbimi
Ve gösterirsem zayıf yönümü
Ne yapardınız
Satar mıydınız öykünüzü
yuvarlanan taş?"*

* Albüm: *The Final Cut*, Şarkı: The Final Cut, Orhan Kahyaoğlu, Sinan
Güler: *Pink Floyd*, İmge Yayınevi, 3. Baskı, İstanbul, s. 124

-IX-

*“Cazibelerin ve Mucizelerin Dünyası’nda
Düşüncelerimiz başıboş geziniyordu
durmaksızın ve sınır tanımadan.”**

Pink Floyd, insanın en derin gizli kuytularını, iç sızılarını, kırılğanlıklarını, acı gerçeklerini insanların suratına tükürür gibi yapıştırır. Bu bir arayış mıdır? Arayış deyip kestirip atmak belki çok sulusepken bir analiz olur. Aslında onların özellikle ilk dönemdeki şarkıları varoluşsal âcizliğe çok sıkı göndermeler içerir. Başka bir boyuttur, başka bir âlemden seslenir.

Syd’in ayrılığı ve Roger ile başlayan dönemde ise biraz daha politik çizgileri vardır, daha toplumsal

* Albüm: *The Division Bell*, Şarkı: High Hopes, Necmiye Uçansoy, Nedime Harmandağlı: *The Wall 20. Yıl Özel Baskı Pink Floyd*, 1996, İmge Yayınevi, İstanbul, s. 433

daha sosyolojik karşılığı vardır. Roger'ın olduğu dönemler şarkılarında sözün önemi büyüktür.

The Final Cut, grubun en önemli albümlerinden biriydi. Bu albüm sırasında grup içerisinde yaşanan kriz kontrol edilmez bir hal almıştı. Roger'ın bu albümdeki etkisi neredeyse solo albüm yapmış gibi olmasıydı. Diğer grup elemanlarının etkisi yok denecek kadar azdı.

Roger ve Dave arasındaki çatışmada sona gelindiğinde Roger Waters, grubu dağıttığını açıklar. Fakat Dave için o kadar kolay değildir; işin peşini bırakmaz, davayı kazanır ve Pink Floyd adı ile grubu devam ettirir.

Roger ise, Pink Floyd'da açtığı davalar sonunda isim hakkı hariç gruba dair her şeyi alır ve kendi yolunu çizer. Roger Waters bir yanda, Pink Floyd başka yanda ayrı ayrı konserler verir. *The Dark Side of the Moon* albümünü defalarca ayrı seslendirirler. "The Pink Floyd Story: Which One's Pink?" belgeselinde Roger, "Konserin birinde yan yanaydık, onlar benim yazdığım şarkıları söylüyorlar, ben de yan tarafta konser veriyorum. Tabii çok üzücü bir şeydi" der.

"Biliyorsun ki sana ne olduğunu umursuyorum/ Ve biliyorum ki sen de beni umursuyorsun."

* Albüm: *Animals*, Parça: "Pigs On The Wings-Part II" (Uçan Domuzlar-Bölüm II), Necmiye Uçansoy, Nedime Harmandağlı: *The Wall* 20. Yıl Özel Baskı Pink Floyd, 1996, İmge Yayınevi, İstanbul, s 283

Ayrılıktan sonra Roger, grup aleyhine bir sürü dava başlatır. Uçan domuz balonu da bu hukuk savaşlarından biridir. Roger, domuzun kendi fikri olduğunu ileri sürer. Grup ise telif ödememek için yeni bir domuz tasarlar. Bu domuzun dişi Algie'den tek farkı erkek oluşudur.

Roger, Pink Floyd'a oldukça bağlıydı. Uçan domuz davasına konu olan Algie'yi uçurduğu Battersea Enerji Santrali'ni de mimari olarak Pink Floyd'a benzeterek seçmişti. Grubunun dört üyesi, santralin de yere sağlam oturmuş dört ayağı ve dört de bacası vardı.*

Roger'ın ayrılığından sonra bir müzik santrali olan Pink Floyd, Rick uçana kadar üç ayakla devam edecekti. Öyle ki Pink Floyd'un 1996'da Rock and Roll Hall of Fame'e yani Rock'n Roll Şöhretler Kulübü'ne girdiği törende dahi bulunmayacaktı.

Pink Floyd'un kuruluştan itibaren sözü aşan anlamı yırtan gücü vardı. Müziğin kendinden kaynaklı; sözden bağımsız aşkınlığından geliyordu bu güç. Roger, grubu sanki sözleriyle birlikte ete kemiğe

* <https://onedio.com/haber/tum-bildiklerinizi-unutun-50-yili-asmis-bir-efsane-olan-pink-floyd-hakkinda-50-bilgi-714573-Doğu Cem Gürcan>

büründürmüştü. Grubun her bir elemanının çok farklı yönleri vardı ve grubu ayakta tutmak için sanki birbirinden bağımsız ama bir o kadar birbiriyle bağımlıydılar... Nick özellikle “Set The Controls for The Heart of The Sun” parçasında olduğu gibi muazzam davul şovuyla kalbimize vuruyordu. Grubun en eski elemanı olan Nick, her albümde grupta beraber olmuştu. Nick’i bu kadar süre grupta tutan şey iyi bir baterist olmasının yanı sıra, ilk zamanlarda stüdyo paralarını ve konserlere ekipmanları taşıyan minibüsün parasını verebilecek maddi güce sahip olmasıydı.

1983’ten sonra 1994’e kadar grup elemanlarının solo albümleri yayınlanır. Bununla beraber 1987 yılında Pink Floyd’un Roger olmadan yaptığı ilk albüm olan *A Momentary Lapse of Reason* piyasaya çıkar. 1994’te David, Rick ve Nick *The Division Bell* albümünü yayınlar. Albüm çıkışından iki hafta sonra ABD’de de birinci sıraya yükselir. *Meddle*’den sonra en güçlü müzikal “sound”a sahip albümdür ve 15 milyondan fazla satışıyla başarısını katlar.* Aynı dönemde Roger’ın solo çalışması *Amused to Death* yayınlanır ve bir milyon satar. 1995’e gelindiğinde Pink Floyd *Pulse* adlı bir konser albümü çıkarır.

* <https://onedio.com/haber/tum-bildiklerinizi-unutun-50-yili-as-mis-bir-efsane-olan-pink-floyd-hakinda-50-bilgi-714573>-Doğu Cem Gürcan

Pink Floyd'un başka bir gezegeni vardır. Ve onu dinleyenler kendi gezegenlerinden bir parça alıp orada buluşur. Pink Floyd için söyleyeceğimiz ne iyi ettiler de dünyamıza gelip bizi bu sıkıcı diktatöryadan kurtardılar demek olurdu herhalde. Başka bir gezegenden bu gezegeni anlama çabaları, bu gezegeni kurtarmak için verdikleri mücadele, müzikle açtıkları savaş inanılmazdır!

“İzle duvarın dibinde el sallayan adamı
Şekillendirirken Tanrı’ya olan sorusunu
Akşam güneşin alçalıp alçalmayacağına dair
Anımsayacak mı adam boyun
eğışten aldığı dersi?
Yön ver güneşin kalbine doğru.”*

– “Sonsuz Nehir”

* Albüm: *A Saucerful of Secrets*, Şarkı: Set The Controls for the Heart of the Sun, Necmiye Uçansoy, Nedime Harmandağılı: *The Wall 20. Yıl Özel Baskı Pink Floyd*, 1996, İmge Yayınevi, İstanbul, s. 199

-X-

*“Syd, bir şeye tutkun olan insanların
yok oluşunun en uç noktalarından birini
sembolize eder. Çünkü onlar modern yaşamın
üzüntüleriyle ancak böyle başa çıkabilirler.”*

– Roger Waters*

“Geçmişte şamanlar ve dervişler çeşitli bitkilerin yanında müziği de uyarıcı olarak kullandılar. Savaş sonrası hayal kırıklığının yaşandığı, devletlerin toplumları çeşitli yöntemlerle uyuşturduğu bir dönemde Pink Floyd’un müziği gençler için bir uyarıcı işlevi gördü. Filologlar yaban kabilelerin şarkılarında müziğe anlamsız nidaların eşlik ettiğini, başlangıçta şiirin anlamının

* Necmiye Uçansoy, Nedime Harmandağlı: *The Wall* 20. Yıl Özel Baskı *Pink Floyd*, 1996, İmge Yayınevi, İstanbul, s. 42

olmadığını söyler. Anlam, modern şiirin aranan özelliklerinden biri değildir ama kolejli bir genç olarak ben, lise yıllarında Pink Floyd'un şarkı sözlerinin içeriğinden çok etkilendim. Pink Floyd'un şarkıları çevremde gözlemlediğim kadarıyla sözlerini anlamayan insanlar üzerinde de etkili oldu. Burada rock müzik yayıncılığında ses getiren Stüdyo İmge Yayınları'nın sahibi ve yöneticisi Levent Erseven'in katkısını da unutmamak lazım" diyor Pink Floyd dinleyicisi olan yazar Alper Çeker. Bir başka Pink Floyd dinleyicisi, "Onları tanımasaydım daha mutlu olurdum" diyor; diğeri, "Garip-ti ama çekiciydi. Sıra dışıydı, ama sanki sırf benim için çalıyorlardı" diyerek pek çoklarının hislerine tercüman oluyor.

Grubun Almanya konserini izleme şansı yakalayan Kâzım Güven ise konsere ulaşma mücadelesini ve hislerini şu cümlelerle anlatır: "Bir konser vardı, altı ay önce biletini ayırttık Almanya'da. Ve bu grubu devamlı radyolarda diskoteklerde dinliyorduk. Bize 180 km uzaklıkta bir yere sırt çantasıyla ve otostop yaparak ulaştık. Yalnız bilet param olduğu için Frankfurt Parkı'nda yattım. Ve tüm gece onu dinledik. O müziğe kendimizi veriyorduk. Böyle sanki bir nehirde, bir dağda hissediyorsunuz, binlerce insanı görmüyorsunuz, hayalinizde bir dağdasınız ya da nehir kenarındasınız..."

Müzik yazarı Murat Beşer ise onlarla ilgili şunları söylüyor: "Pink Floyd üyeleri savaş sonunda doğan

bir kuşağın orta sınıf mensupları olarak yıkımı görmüşlerdi. Barışın ve insanlık değerlerinin kıymetini iyi biliyorlardı. Belki de ellerindeki en güzel içerik malzemelerinden biri buydu. Sanayi devrimini tamamlamış bir toplumda, kapitalistlerin mal varlıklarını artırmak amacıyla çıkarabilecekleri yeni savaflara hayır demeyi; insanlığı mutsuzluğa sürükleyecek rekabetlere ve tüketim körüklerine direnmeyi öğrenmiş; hippie kültürünü ve uyuşturucu dünyasını tanımışlardı. Eğrisiyle doğrusuyla, tüm tartışmalı haliyle yarım asrı devirmiş bir müzik fenomeni Pink Floyd. Türünün en sofistike müziklerini üreten, müzik tarihine birkaç başyapıt hediye eden bu efsane topluluk insanlık yaşadıkça var olacak.”

Yazdıklarından her anlamda faydalandığımız Orhan Kahyaoğlu ise “1970’lerin ikinci yarısında, oldukça genç yaşta tanıştığım Pink Floyd, rock kültürünün muhalif ve ayrıcalıklı yanını keşfetmemde belki ilk gruptu. Progresif müziklerin, nasıl kendine özgü bir estetik üretilip üretilmemesi sorusuna en çıplak yanıtı vermişti bu grup. Tabii ki çeperinde daha birçok grup da vardı. Benim için en ilginç olan nokta, Pink Floyd kitabıyla birlikte, yani 1984’te müzik yazarlığına amatör olarak başladım. Ve bu kitabın itici gücüyle o yıldan günümüze bir müzik yazarı ve eleştirmeni olarak yaşıyorum” diyor.

Pink Floyd; onları tanıyan, onlarla karşılaşan, yolu kesişen, dinleyen herkesin bir şekilde ruhunu

dönüştürür. Dinleyeni yolculuğa çıkarır; hiç bilmediği, daha önce gelmediği, sınırların olmadığı, her şeyin söylendiği ve mümkün evrilmiş bir gezegene yolculuk... Öyle karışıklıkların ortasında değil; renksiz, kokusuz fakat yine de büyüleyici olan...

Pink Floyd'u dinleyenler ona grup diyemiyor ya da bir rock sever gibi yaklaşmıyor; onlar için yıkıcı bir tutku Pink Floyd. Onlar yani Floydianlar; içindeki itiraz kültürünü dinamik tutup eyleme dönüştürebilenler, hayatta hep özne olmayı başarabilenler...

Yüz binler, Live 8 konseri kapsamında Roger Waters, David Gilmour ve Nick Mason'u dinlemişler; Syd'e yazılan şarkılarda ağlamışlardı. Syd Barrett, milyonların ekrandan canlı izlediği bu konseri şehrin artık popüler olmayan semtlerinin birinde küçük dairelerinde izlemişti... Belki de izlemedi.

Bu hikâye, rock müziğine çığır açan efsane müzik grubunun kariyer hikâyesi değil. Bu çığır açan efsane müzik grubunun, henüz 22 yaşındayken yaratıcılığıyla gruba anlam katan ve ardından kendini imha eden uslanmaz Syd Barrett'in hikâyesidir.

Onun yolculuğunu ne kadar anlayabildik ya da anlatabildik bilemiyoruz, ama sıkıcılığın egemenliğinde maskelerle dolu şu dünyada hayata şaka gibi

dahil olan yaşamın karanlığını absürdleştiren bir deliydi o. Onun sancılı arayışını, huzursuzluğunu, bir şeyin içine tam dahil olamamayı, arada kalmasını, o aradalıktaki müziğe tutunmasını ne kadar anlatabiliriz ki? Mutsuz ama huzurlu ya da huzursuz ama aşk dolu bir gezegendi belki de onunkisi.

Pink Floyd'dan ayrılan Syd Barrett, evinde inzivaya çekilir. Artık belki de geçmişi hatırlamak istemezcesine bir zamanlar kendine verdiği Syd isminin yerine orijinal adı Roger'ı kullanmaya başlar. Kendini resme verir. Öyle ki şarkı sözlerinden kazandığı telif parasıyla kendine pahalı resim malzemeleri bile alır. Syd grubun sanat üzerine eğitim görmüş tek elamanıydı. Hatta müzikle şöhreti yakaladığı bir dönem "*Aslında ben ressamım*" demişliği bile vardır.

Yıllar sonra David Gilmour bir doğum günü partisine Syd'i çağırarak için davetiye yollar ancak Syd'in ablası tarafından aldığı iyi dileklerle yetinmek zorunda kalır. Syd yeniden annesinin yanında huzursuz iç ruhunu dindirmek için yuvaya dönmüştür.

Ve bu efsanevi grubun yaratıcısı, hayata baktığı gibi kurduğu grubu da karşıdan izleyen, ona yabancılaşan serseri çocuğu Syd Barrett 2006 yılında hayatını kaybeder. Ölüm nedeni olarak pankreas kanseri

gösterilir. Yani şaka bitmiş, bir dönemin deli elması-
nın ışıltısı tamamen sönmüştü.

Syd'in ailesi, David Gilmour'u bilgilendirir ve haber nihayet 11 Temmuz Salı günü dünya çapında yayıldığında, Barrett'in fotoğrafları tüm dünyadaki gazetelerin ön sayfalarında yer alır. O öldüğünde dünya basını onun yakışıklı ve karizmatik fotoğraflarını paylaşır. Sanki bu fotoğraflarla, ölüme de kafa tutuyordur. Ölümle alay ediyordur, belki de onu hep karizmatik haliyle hatırlamamız için.

"Which Ones's Pink?" belgeselinde Roger Waters şöyle diyordu: *"Ben, Syd öldüğünde ağlamamıştım; ben onun yasını çok önceden gruptan ayrıldığında tutmuşum zaten."*

Syd Barrett, Pink Floyd'dan ayrıldıktan sonra bile yokluğu ile var olabilmıştır. Bunun sebebi her ne kadar gruba kazandırdığı ruh olsa da, grup üyeleri her fırsatta onu anmaya, en güzel şarkılarını ona ithaf etmeye devam ettiği içindir.

Efsanevi klavyeci Richard Wright ise açıklanmayan bir kanser türü sebebiyle 2008'de vefat eder. Kulaklarımızda "Set The Controls for The Heart of The Sun"daki klavyesiyle yarattığı mucizeyi bırakarak.

Rick Wright'ın ölümünden sonra grup için albüm çıkarmak oldukça güçtür. Fakat bu imkânsız görünen hayal *The Endless River* ile gerçeğe dönüşür. Bu yeni albüm Pink Floyd'un tam 20 yıl önce çıkardığı *The Division Bell* albümünün kayıtlarında çalınan fakat kullanılmayan parçalardan oluşur. Gilmour ve Mason 20 saatin üzerindeki bu kayıtları dinler, yeniden stüdyoya girer ve bir parçası hariç tamamen enstrümantal olan *The Endless River*'la çıkarlar. Bu albümün Türk Pink Floyd hayranları için bambaşka anlamı vardır. Albümde Rick'e ithaf edilen parçadaki mistik ve oryantal havayı Türkçe ağıtlara benzeten Gilmour yaptığı araştırmalar sonucu parçanın adını Türkçe "Anısına" koyar.* Albümün tek sözlü parçası "Louder Than Words"tür. Fakat "Talkin' Hawkin" parçasında ünlü fizikçi Stephen Hawking'in derinlerden gelen sesi duyulur.** Hawking daha önce *Division Belle* de sesiyle konuk olmuş; hatta eşlik ettiği "Keep Talking" listelerde 1 numaraya yükselmiştir.

The Endless River Pink Floyd'a internet rekorları getirir ve Pink Floyd'u 21. yüzyılda en çok plak satan ilk grup yapar.

Pink Floyd efsanesinin son albümünün kapağını yapmak henüz 18 yaşında olan Mısırlı tasarımcı Ahmed

* <https://www.hurriyet.com.tr/kelebek/keyif/pink-floyd-un-turkce-veda-si-27497812>

** <https://www.sabah.com.tr/kultur-sanat/2014/10/14/pink-floyd-hawking-surprizi-ile-veda-ediyor>

Emad Eldin'e kismet olur. Eldin'i 2013 yılında hayatını kaybeden Thorgerson'un şirketi Hipgnosis bulmuştur. Kapakta, bulutların üstünde süzülen bir kayık üzerinde, ayakta, önü açık gömleği rüzgârda savrulmuş, arkası dönmüş genç bir adam vardır. Bu belki Rick'tir belki de her şeyiyle Pink Floyd.

Şarkıda da dedikleri gibi: *"Sonsuz nehir, her zaman ve daima..."*

Pink Floyd kuruluşundan itibaren pek çok ödüle aday gösterilir ve pek çok ödül alır.

1980 Grammy ödül töreninde "En İyi Albüm Mühendisliği" dalında; aynı yıl BAFTA ödül töreninde "En Orijinal Şarkı" ve "En İyi Sound" dallarında ödüller alır. Grup 2008 yılında çağdaş müziğe katkılarından dolayı Polar Müzik Ödülü'ne layık görülür. Waters ve Mason ödülü İsveç Kralı XVI. Carl Gustaf'ın elinden alır. 1996'da Rock and Roll Şöhretler Kulübü'ne, 2005'te Birleşik Krallık Şöhretler Kulübü'ne kabul edilirler.

Pink Floyd, her yönüyle sıra dışı bir gruptu. Uzayda dinlenen albümlerden biri de *The Dark Side of the Moon* albümüydü. Hollandalı astronot André Kuipers, Reuters ajansına verdiği röportajda şöyle diyor:

“Gece etrafımdaki her şey karanlık ve ben yanımda götürdüğüm Pink Floyd’un *The Dark Side of the Moon* albümünü dinliyordum. Derken dışarı bakıyorsunuz ve birden gerçekten dünyanın etrafında uçtuğunuzu fark ediyorsunuz. Bu çok özel bir durum. Düşünüyorsunuz ki bu bir rüya! İşte şimdi hep hayal ettiğim bilimkurgu dünyasının içindeyim.” Afrika’da yeni bulunan kızböcekleri türüne Pink Floyd’un *Ummagumma* albümünden etkilenip bu ismi verirler. Pink Floyd bilim dünyasını da etkiler.

Pink Floyd üyeleri başıboş şöhret budalası veya uyuşturucu bağımlısı değildirler. Öyle ki fotoğraflarının çekilmesini bile çoğu zaman istemezler. Sahne- de şakalar yapan çılgın adamlar gerçek hayatlarında son derece disiplinlidir. Menajerleri Mick Kluczynski grup üyelerinin çalışmalarında çok hassas olduklarından, günde yaklaşık sekiz saat çalıştıklarından bahseder.**

Söz ustası Roger Waters; yazdığı pek çok şarkıyı yakan Rick Wright; grubun finansörü, sadık dostu, aynı zamanda müthiş davulcu Nick Mason; grubun kalbi, Syd ile ölene kadar bir şekilde irtibatla kalmayı başaran sadık dost David Gilmour ve grubun dehası Syd Barrett’...

* <https://pinkfloydtrk.net/2012/08/04/hollandali-astronot-uzay-da-pink-floyd-dinlenir>

** Orhan Kahyaoğlu, Sinan Güler: *Pink Floyd*, İmge Yayınevi, 3. Baskı, İstanbul, s. 42

Pink Floyd'u sadece dinlemezsiniz, o yaşamınıza sızar. Daha doğrusu yaşam onun müziğine sızar. Albümlerde doğadan sesler kullanmaları, insan sesi ve doğaçlama konuşmaların olması aslında size şunu fısıldar: Yaşamı unutma, eğlenmeyi de! Siz yalnızca onun şarkılarını dinlemezsiniz, tınları damarlarınızda gezinir. İçinize çekersiniz, sanki bir dağ başındasınız, ormanın içinde, gecenin karanlığında kaybolmuşsunuz ama cırcırböceklerini duyarsınız, uzaktan minik de olsa ışığı görürsünüz. Onu dinlemek tarif edemediğiniz bir meyveyi tatmak gibidir. Müzikle ilgilenen ilgilenmeyen, bir şekilde içindeki ritmi dinleyen tüm huzursuz ruhların yol arkadaşıdır!

**"Son hızla güneşin kalbine gittik,
orada yandık kül olduk."***

* Dinleyicilerden Alper Çeker'in görüşleri...

Kronoloji

1965: Roger Waters, Rick Wright, Nick Mason'un olduğu gruba Syd Barret de dahil olur. Syd, Pink Anderson ve Floyd Council isimli iki cazcıdan esinlenerek Pink Floyd'u kurar.

1967: İlk Pink Floyd albümü *The Piper At The Gates of Dawn* yayınlanır.

1968: 2 Mart'ta Syd gruptan ayrılır. *A Saourceful of Secrets* adındaki ikinci albümleri piyasaya sürölür.

1969: Yönetmen Barbet Schroder'ın *More* isimli filmi için sountrack bir albüm yaparlar. Ekim ayında ilk double albümleri olan *Ummagumma* yayınlanır.

1970: Syd'in ilk solo albümü *The Madcap Laughs* ocak ayında çıkar. Grup ise ekim ayında *Atom Heart Mother* albümünü yayınlar.

1971: Pink Floyd'un *Meddle* albümü piyasaya sürölür ve albüm İngiltere listelerine üç numaranadan girer.

1973: Grubun dönüm noktası, kariyerinin zirvesi sayılabilecek albüm *The Dark Side of the Moon* piyasaya çıkar. Albüm İngiltere ve ABD’de listelerde birinci sırada yer alır. 40 milyonu aşan satışıyla on dört yıldan fazla listelerde bir numara olur.

1975: Herkesin bildiği ismini taşıyan meşhur şarkısıyla *Wish You Were Here* albümleri yayınlanır.

1976: *Animals* albümleri piyasaya sürülür.

1979: *The Wall* albümünü çıkarırlar ve bu albüm Pink Floyd’un Pink Floyd olarak yaptığı son albümdür.

1980: *The Wall* albümü Amerika listelerinde 15 hafta boyunca 1 numarada kalır. 8 milyondan fazla satar.

1982: Alan Parker’ın yönettiği *The Wall* filmi Londra’da gösterilir.

1983: Pink Floyd *The Final Cut* isimli başka bir albüm çıkarır. İngiltere’de listelere bir numaradan giren üçüncü Pink Floyd albümü olur. Ve Roger Waters, gruptan ayrılır.

1991: Roger Waters, Berlin Konseri nedeniyle Londra Arena’da 3. Uluslararası Rock Ödülleri’nde Yılın Medya Olayı Ödülü’nü alır.

1995: Royal Academy 4 milyon satan *Animals* albümünü ödüllendirir. Pink Floyd, *The Division Bell* ile Enstrümantal Rock dalında en iyi performans

kategorisinde Grammy ödülü kazanır. Royal Academy, 10 milyon satan *The Wall* ve 5 milyon satan *Wish You Were Here* albümlerini ödüllendirir.

1998: *The Dark Side of the Moon* albümü 15 kez Royal Academy Platin Ödülü'nü almaya hak kazanır.

2000: *Is There Anybody Out There? The Wall Live-Pink Floyd 1980-81* double albümü çıkar.

2005: Pink Floyd, Roger Waters, Rick Wright, Nick Mason ve David Gilmour Live 8 konseri kapsamında Hyde Park'ta bir konser verir.

2006: Grubun dâhisi ve kurucusu Syd Barret yaşamını yitirir.

2008: Grubun klavyecisi Rick Wright hayata veda eder.

Kaynakça

Kitaplar

Alper Çeker, *Dış Politika Yazıları*, Altı Kırk Beş Yayınları, İstanbul, 2017

Erhan Altunay, *Paganizm-1*, Destek Yayınları, İstanbul, 2014

Joseph Campbell, *Kahramanın Sonsuz Yolculuğu*, İthaki Yayınları, İstanbul, 2020

Mind Over Matter: The Images of Pink Floyd, Storm Thorgerson, Peter Curzon, 1997

Mark Blake, *Comfortably Numb The Inside Story of Pink Floyd*

Necmiye Uçansoy, Nedime Harmandağlı, *The Wall 20. Yıl Özel Baskı Pink Floyd*, 1996, İmge Yayınevi, İstanbul.

Orhan Kahyaoğlu, Sinan Güler, *Pink Floyd*, İmge Yayınevi, İstanbul

Mike Watkinson & Pete Anderson, *Crazy Diamond Syd Barrett & Pink Floyd'un Düşüşü*, Stüdyo İmge, 1991, İstanbul

Sürelî Yayın ve Tezler

Atatürk Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi Dergisi, “Pink Floyd Albüm Kapaklarının Göstergebilim İlkelerine Göre İncelenmesi”, Doç. Dr. Mithat Yılmaz, Arş. Gör. Sümeyye Özbek, Gül Özdemir, 2019

Hatay Mustafa Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Tarih Ana Bilim Dalı, “İngiltere-Arjantin İlişkileri: Falkland Savaşı Yüksek Lisans Tezi”, Hazırlayan: Tuğrul Erdem, Hatay-2019

Milliyet Sanat, 2001/513 Aralık sayısı

İnternet

Alpaslan, Kavel. “*The Wall* 40 Yaşında: Bir Komünist Askerin Gizli Hikâyesi.” *Gazete Duvar*, 3 Aralık 2019. <https://www.gazeteduvar.com.tr/dunya-forum/2019/12/03/the-wall-40-yasinda-bir-komunist-askerin-gizli-hikayesi>.

Anarchyandmetal. “Tüm Zamanların En İyi Sanat Eserlerinden Biri Olan Pink Floyd Harikası: *[The] Dark Side of the Moon*.” *Ekşi Şeyler*, 21 Aralık 2018. <https://seyler.eksisozluk.com/tum-zamanlarin-en-iyi-sanat-eserlerinden-biri-olan-pink-floyd-harikasi-dark-side-of-the-moon>.

Anonim. “*The Final Cut*.” *Vikipedi*, 23 Ağustos 2020. https://tr.wikipedia.org/wiki/The_Final_Cut.

Anonim. “Pink Floyd, Hawking Sürprizi ile Veda Ediyor.” *Sabah*, 14 Ekim 2014. https://www.sabah.com.tr/kultur_sanat/2014/10/14/pink-floyd-hawking-surprizi-ile-veda-ediyor.

Anonim. “40 Yıl Önce Bugün: Pink Floyd’un *Animals* Albüm Kapak Çekimi ve Gökyüzünde Salınan ‘Algie the Pig’.” *BantMag*, 2 Aralık 2016. <https://bantmag.com/40-sene-once-bugun-pink-floydun-animals-album-kapak-cekimi-ve-gokyuzunde-salınan-algie-the-pig>.

Aytulu, Gökçe. “Pink Floyd’un Türkçe Vedası.” *Hürriyet Kelebek*, 11 Kasım 2014. <https://www.hurriyet.com.tr/kelebek/keyif/pink-floyd-un-turkce-vedasi-27497812>.

Demirci, Ege. “Pink Floyd’a Dair.” *Sabancı Üniversitesi Öğrenci Blog Sayfaları*, tarihsiz. <https://www.sabancıuniv.edu.tr/pink-floyd-dair>.

Dündar, Ege. “Fırtına’nın Sonu.” *Milliyet*, 28 Nisan 2013. <https://www.milliyet.com.tr/yazarlar/eger-dundar/firtina-nin-sonu-1699577>.

Doğu Cem Gürcan, “Tüm Bildiklerinizi Unutun: 50 Yılı Aşmış Bir Efsane Olan Pink Floyd Hakkında 50 Bilgi.” *OneDio*, 5 Haziran 2016. <https://onedio.com/haber/tum-bildiklerinizi-unutun-50-yili-asmis-bir-efsane-olan-pink-floyd-hakkinda-50-bilgi-714573>.

Kayar, Gizem. “Pek Bilmediklerinizde Bugün: *A Saucerful of Secrets*.” *BantMag*, 28 Haziran 2018. <https://bantmag.com/pek-bilmediklerinizde-bugun-a-saucerful-of-secrets>.

Sezer, Tayfun. “Pink Floyd: Progressive Rock Müziğin Efsanevi İngiliz Grubu.” *The Magger*, 2 Mart 2020. <https://www.themagger.com/pink-floyd-kimdir>.

Sun, Emre. “Pink Floyd (Part VIII).” *Haber Çizgi*, 17 Ağustos 2020. <http://www.habercizgi.com/index.php/2020/08/17/pink-floydpart-viii>.

<https://pinkfloydturk.net>

http://www.ingsoc.com/waters/albums/wywh/articles/wywh_roger.html

<https://bantmag.com> Tüm zamanların en iyi sanat eserlerinden biri olan pink floyd harikası: dark side of the moon (seyler.eksisozluk.com) barındıran 11-albüm-kapağının-hikayesi-753884 seyler.eksisozluk.com yazar: black monday

http://www.bbc.co.uk/turkish/fooc/story/2005/07/050708_fooclive8.shtml

Filmler

“The Pink Floyd Story: Which One is Pink?”
belgeseli

“Pink Floyd: Live at Pompeii” belgeseli/1972 yapımı

Şarkı Sözleri Çevirileri

Necmiye Uçansoy, Nedime Harmandağlı, *The Wall* 20. Yıl Özel Baskı *Pink Floyd*, Çeviri: Nedime Harmandağlı

Orhan Kahyaoğlu, Sinan Güler, *Pink Floyd* eserlerinden alınmıştır.

Yazarlar Hakkında

Fatma Berber

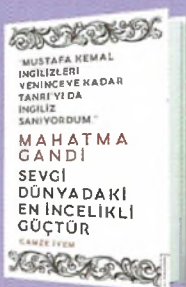
Yıllarca Cemal Reşit Rey Konser Salonu'nda çalışmış olmam; müziği hayatımın bir parçası haline getirdi. Fadodan, tangoya, klasik müzikten, cazın her stiline dinlediğim, organize ettiğim yüzlerce konser; müzisyen, menajer, dinleyici ekseninde gözlemler yapmama vesile oldu. Müziği sadece konser salonunda değil; dışarda da içselleştirebiliyordum. Müzik, beni dünyadaki kaba gerçekliklerden uzaklaştırıp hakiki bir alana itiyordu. Müzik ve sosyoloji üzerine çalışmalar yapma fikri böylesi bir zeminde gerçekleşti. Disiplinlerarası çalışmaya inanan biri olarak Ankara Üniversitesi İletişim Fakültesi'ni bitirdikten sonra

Marmara Üniversitesi Ortadoğu Araştırmaları Enstitüsü'nde İran Sineması üzerine yazdığım tez ile yüksek lisansımı tamamladım. Ardından Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi Sosyoloji Bölümü'nden *"İstanbul'da Caz Müziği Arzı ve Kültürel Sermaye İlişkisi"* başlıklı tezimle ikinci kez yüksek lisans bitirmiş oldum. Şair arkadaşlarıma şiirden anlamıyorum dediğimde doğru yerdesin diyor ve şair olarak tanınmak istemiyorlar; hatta şiirlerini bile saklayanları biliyorum mahrem saydıklarından. Pink Floyd da benim için sözlerinden öte müziği ile zihnimi ve ruhumu diriltten gruplardan biridir. Sözü aşan anlamın ötesinde bir duruşu olsa da şarkılarındaki sözler de beni hep etkilemiştir. İtirazlarımda içimde hep "Another Brick in the Wall" çalsa da; "Set The Controls for the Heart of the Sun"daki Rick'in klavyesi ve Nick Mason'un davulu ruhumda gezinir. Güneşe yürüdüm ama ayın karanlığında henüz kaybolmadım!

Sümeyra Gümrah Teltik

Posterlerle odalarımızı duvarsız bıraktığımız zamanlardan bir anı Pink Floyd. Dergilerle verilen afişlerin duvara dahil olamadığı için, yatak ve baza arasına kimse görmesin diye sıkıştırılan, bir zaman sonra katlama yerlerinden parçalanan afişleri... Onlar duvarları yıkmak istiyordu, biz kendimize ördüğümüz

duvarları onlarla süslüyorduk. Sanırım sigara içmek gibiydi Pink Floyd dinlemek... Kötü ve yasak... Dinlenemez... Dinlenmesi teklif dahi edilemez. Walkman'ler orada imdada yetişti. Oysa herkes duysaydı onların sesini dünya daha naif bir yer olabilirdi. Syd ve Roger ikileminde Gilmour'u tutanlardanım; sözlerinden bihaber olduğum zamanlarda söz değil müzikti beni onların serzenişine ortak eden, benim ise kişisel isyanıma ortak ettiğim. Radyo, TV ve sinema eğitimim sırasında onlarla röportaj yapma hayali kuran küçük bir tıfilken, kocaman olduğumda onlara fantastik mekânlarda konser organize etme hayali kurmadım değil. Şimdilik başka bir gezegende... Fatma ile kişisel müzik meraklarımız üzerine atıldığımız festival organizasyonları sonrası ortak merakımız Pink Floyd ile bir kitapta buluşmak iyi geldi. "Comfortably Numb"da dediği gibi: "Bu bizim gösteriyi sürdürmemizi sağlayacak!"

“Çocuk büyüdü, düş bitti...”

Pink Floyd, açılmakta direnen kapılar karşısında pes etmeyen, kapıları kırmak zorunda kalsa da muhakkak sonunda açmayı başaran asi çocukların sözcüsüydü. Sadece müzikte çığır açmadı Pink Floyd, baskıya ve dayatmalara direnç gösterenlerin kalbinde, hayallerinde, isyanlarında ve itirazlarında yepyeni ufuklar açtı.

Pink Floyd yalnızca bir müzik grubu değil bir yaşam biçimi ve felsefeydi de aynı zamanda. Pink Floyd çağını aşan, zamanın ötesinde müzikten başka şansı olmayanların yolculuğuydu.

Onlar kendi yolculuklarında kilitli kapılarla karşılaştılar. Yaptırımlarla, yasaklarla, baskılarla, zincirlerle ve sürü dayatmasıyla... Ama hep birlikte itiraz etmenin ve direnmenin bir yolunu buldular: Müzik!

Bu kitap, Pink Floyd'a, Ay'ın karanlık yüzüne bir yolculuk... Belki de asıl karanlık kırılmayan kapılardı. O zaman yön ver güneşin kalbine doğru!

19 KDV'den muafır.

www.destekyayinlari.com

facebook.com/DestekYayinlari

twitter.com/DestekYayinlari

instagram.com/DestekYayinlari

DESTEK
DÜKKAN

ISBN-13: 978-625-410222-2

9 786254 410222

PINK FLOYD

KİLİDİ AÇAMAZSAN KIR KAPİYİ

©2013 DARTEX & BIOGRAFI